

SLOVENSKA VEŠTNIK

Letnik XX.

Celovec, petek, 5. marec 1965

Štev. 10 (1188)

Umrl je zvezni prezident dr. Schärff

Zadnje nedeljo v zgodnjih večernih urah se je razširila po Avstriji in širom po svetu vest, da je po kratki težki bolezni umrl zvezni prezident dr. Adolf Schärff.

Vest je globoko odjeknila med vsem avstrijskim ljudstvom ne glede na politično prepričanje, kajti zvezni prezident dr. Schärff je kot najvišji reprezentant države suvereno stal nad strankarsko politiko. Še več: postal je simbol skupnosti in sodelovanja vseh demokratičnih sil v republiki, saj je v letih svoje predsedniške funkcije ne le enkrat z odločno voljo in akcijo obvaroval našo državo pred nevarno notranjepolitično krizo.

Že od mladih let povezan z naprednim gibanjem, se je dr. Schärff povzpel med vodilne osebnosti avstrijske socialdemokracije. Na odgovornem položaju je sodoživljal rojstvo prve avstrijske republike. Bil je v prvih vrstah graditeljev druge republike, kateri je z vso predanostjo služil najprej skozi dvanajst let kot vicekancler, od leta 1957 dalje pa na položaju zveznega prezidenta kot njen najvišji predstavnik. Kakor njegova predhodnika Renner in Körner je tudi dr. Schärff kot pravi socialist in predan demokrat izpolnjeval svojo vlogo demokrata z dosledno objektivnostjo, ki so jo morali priznati tudi njegovi politični nasprotniki; bil je tretji veliki prezident druge republike, kateri je užival spoštovanje in zaupanje vsega avstrijskega ljudstva.

Dr. Schärff pa je bil kot državnik deležen ugleda tudi v mednarodnem merilu. Čeprav je reprezentiral le majhno državo, je spadal med velike osebnosti današnje svetovne politike. Nesporne so njegove zasluge pri obnovi avstrijske demokracije po drugi svetovni vojni in za doseg avstrijske suverenosti z državno pogodbo, kakor je bila pomembna tudi njegova vloga pri zgodovinskem sestanku Hruščova in Kennedyja na Dunaju, s katerim se je začel tajati led nevarne napetosti v svetu. Pod njegovim vodstvom se je Avstrija kot neodvisna in nevtralna država v srcu Evrope razvila v činitelja miru in stabilnosti.

S smrtjo zveznega prezidenta dr. Schärffa je bilo pretrgano življenje priljubljenega politika in vsestransko spoštovanega državnika; končalo se je življenje, ki je bilo skozi dolga desetletja posvečeno boju za pravice avstrijskega delavstva ter vztrajnemu in požrtvovalnemu prizadevanju po uveljavitvi demokratičnih načel. Svojemu življenjskemu delu je ostal zvest tudi v svoji oporoki, v kateri je izrazil željo in upanje, da bo Avstrija hodila naprej po poti ozdravitve svojega gospodarstva in krepitev državne zavesti svojih državljanov, po poti v bodočnost popolne demokracije, blagostanja in svobode v miru.

Skupaj z vsem avstrijskim ljudstvom se spominu umlega prezidenta klanjamo tudi koroški Slovenci. Zveza slovenskih organizacij na Koroškem se ga je spomnila na včerajšnji skupni seji Nadzorne in Upravnega odbora.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem se ga je spomnila na včerajšnji skupni seji Nadzorne in Upravnega odbora.

Koroški Slovenci

ob smrti zveznega prezidenta

dr. Adolfa Schärffa

Ob smrti zveznega prezidenta dr. Adolfa Schärffa je poslala Zveza slovenskih organizacij na Koroškem zveznemu kanclerju dr. Josefu Klausu brzojavko naslednje vsebine:

Skupno z vsem avstrijskim ljudstvom se tudi koroški Slovenci v žalosti in spoštovanju klanjamo veliki osebnosti umrlega gospoda zveznega prezidenta dr. Adolfa Schärffa ter izražamo naše iskreno sožalje.

V brzojavki, ki jo je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem poslala ob tej priložnosti koroškemu deželnemu glavarju Ferdinandu Wedenigu, pa je rečeno:

Ob nenadni smrti visoko spoštovanega zveznega prezidenta dr. Adolfa Schärffa žalujemo z vsem avstrijskim ljudstvom tudi koroški Slovenci in izražamo iskreno sočustvo.

Treba je povedati resnico!

Vprašanje, zakaj ni enotne odločitve glede nastopa pri deželnozborskih volitvah, ki ga je slišati po vseh krajih, je razumljivo. Saj na zunaj izgleda, da bi bila enotna odločitev za javnost boljša in s to javnostjo radi mešetarijo na zborovanih razni propagandisti, ki jih je čedalje bolj strah zaradi svoje lastne odločitve.

Tudi ta strah je razumljiv, kajti pri odločitvi glede nastopa pri deželnozborskih volitvah bi smelo odločiti edinole vprašanje, kaj je v korist celotne slovenske narodnostne skupnosti in kaj tej skupnosti škoduje. V tej luči pa je odločitev za samostojni nastop naravnost usodna. Zato se Zveza slovenskih organizacij na Koroškem nikakor ni mogla pridružiti temu sklepu, zlasti ker je ta sklep brez slehernih priprav proti vsemu dosedanemu usmerjevanju našega človeka. V ostalem tudi nihče ni poskušal — in to bodi resnica na ljubo ponovno poudarjeno — da bi prišlo do enotnega sklepa.

Zveza slovenskih organizacij pa je imela pri svoji odločitvi pred očmi

med zadnjo vojno in po njej izvršeno opredelitev koroških Slovencev, bistveno spremembo družbene strukture tudi našega ljudstva posebno po vojni in ne nazadnje hladni račun volilne geometrije, katerega rezultat ob danem številčnem razmerju v deželi ne dopušča nobenih dvomov.

Težka zgodovina našega ljudstva nas tudi uči, da v zahodni demokraciji ni mogoče od volincev pričakovati odločitve le iz enega samega vidika. Sleherni volivec, tudi slovenski, živi v družbenem ustroju, na katerega je navezan in od katerega je po svoje odvisen in se zato odloča pri volitvah nujno iz več vidikov, ne zgolj iz nacionalnih, marveč tudi iz gospodarskih, socialnih, kulturnih in splošnopoličnih. Zgolj iz enega samega vidika se morda lahko odloči gospodarsko in socialno neodvisni človek, ne moremo niti ne smemo pa pričakovati take odločitve od vsakega našega človeka. Dovolj je, da smo zaradi takega ozkega gledanja izgubili v preteklosti cele sloje, ki so zaradi tega postali po večini tudi narodno brezbrizni. Po izkušnjah iz zgodovine so zato naduse neodgovorne trditve, da je za Slovence mogoča le ena sama odločitev. Take trditve pomenijo po nas samih izvedeno redčenje in zoževanje slovenskih vrst, pomeni dejansko odbijanje večine našega ljudstva, ki že od nekdaj voli tudi splošne avstrijske stranke. Odločitev Zveze slovenskih organizacij je zato tudi upoštevanje tega dejstva in če se kdo lahko upravičeno sklicuje na ljudsko voljo, potem brez dvoma tisti, ki upošteva voljo večine.

Mnogo se piše in govori tudi o narodnem dostojanstvu, ki da zahteva baje volitev samo ene stranke. Toda kje je logika v trditvi, da dokazuje več narodnega dostojanstva in ponosa tisti, ki ga skrivaj izraža na tajnih volitvah, kakor tisti, ki ga javno izpričuje dan za dnem v svojem položju in v družbi, v kateri živi?

Ta trditev je prav tako neresnična in demagoška, kakor je neresnična in

Za enakopravnost in sožitje!

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem
k deželnozborskim volitvam

Izhajajoč iz načela, ki ga je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem sprejela na svojem ustanovnem občnem zboru pred desetimi leti, da ne tvorimo več lastne nacionalne politične stranke, marveč se kot polnopravni državljani zavestno vključimo v splošno avstrijsko družbeno dogajanje in državno življenje, in v doslednem izvajanju programa ZSO o narodno-političnih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, ki ga je soglasno odobrilo in sklenilo nad sto delegiranih zastopnikov iz vseh predelov Južne Koroške na občnem zboru 30. januarja 1965, sta Nadzorni in Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem na svoji skupni seji dne 13. februarja 1965 po temeljiti presoji trenutnega narodnega in splošnega političnega stanja v deželi sklenila

poziv slovenskim volivcem na Koroškem

naj pri deželnozborskih volitvah dne 14. marca glasujejo za
SOCIALISTIČNO STRANKO AVSTRIJE

Naše izkušnje zlasti iz zadnjih desetih let potrjujejo pravilnost naše koncepcije manjšinske politike, da je rešitev narodnostnih vprašanj v današnjem času v prvi vrsti stvar zrelosti notranjega demokratičnega razvoja v državi. Zato je naša dolžnost, da soustvarjalno sodelujemo tudi pri oblikovanju politične volje in se ne izključujemo iz splošne družbe, v kateri živimo, marveč s svojim pozitivnim sodelovanjem na vseh področjih javnega življenja doprinasamo svoj del k njenemu demokratičnemu razvoju v deželi in državi.

Pri naši odločitvi, da podpremo Socialistično stranko Avstrije, nas mimo tega načelnega narodnostno-političnega gledanja vodi zavest skupnosti z avstrijskim delovnim človekom, s katerim nas vežejo sorodni gospodarski in socialni pogledi in zato od njegove stranke najbolj upravičeno pričakujemo razumevanje in podporo tudi za naše narodnostne težnje in potrebe.

Sklep Narodnega sveta koroških Slovencev o samostojnem nastopu pri volitvah — o katerem ZSO nikdar ni bila obveščena niti o tem v nasprotju z razširjenimi vestmi tudi ni bilo govora v koordinacijskem odboru — samo potrjuje pravilnost našega na osnovi dolgoletnih izkušenj izoblikovanega stališča, da koroška ÖVP doslej ni pokazala nobenega razumevanja za življenjske težnje našega ljudstva. Ne glede na to pa se nam vsaka odločitev, ki slabi odnose med manjšino in večinskim narodom, z ozirom na razvoj dobrega sožitja in od tega odvisnega sporazumnega reševanja bistvenih vprašanj zdi močno problematična.

Na osnovi našega stalnega odločnega in iniciativnega prizadevanja za koristi in enotnost slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem ter v trdnem zaupanju v zrelost našega človeka smo prepričani, da bo pretežna večina slovenskih volivcev sledila našemu pozivu in pri volitvah 14. marca glasovala za

SOCIALISTIČNO STRANKO AVSTRIJE!

Naš človek
je zrel dovolj in se
bo odločil
stvarno
in pametno!

demagoško postavljanje, da gre pri volitvah v koroški deželni zbor za vprašanje reševanja člena 7 državne pogodbe. Reševanje določil državne pogodbe in zadeve manjšine spadaio namreč po ustavi izključno v pristojnost države in deželi pripada le delna izvedbena zakonodaja v okviru ozkih ustavnih meja. Zveza slovenskih organizacij je zato jasno postavila narodni program in stvarno pokazala dosedanje uspehe pa tudi nedostateke pri reševanju naših zahtev. Pri tem pa nam za volitve ni bilo treba in ni treba spreminjati našega stališča in zahtev, ker smo mnenja,

Trebaja je povedati resnico!

(Nadaljevanje s 1. strani)

da z demagoškim postavljanjem ne koristimo ne slovenski stvari, ne tistim avstrijskim silam, ki so v teku zadnjih let brez dvoma pokazale določeno razumevanje tudi za naše narodnostne težnje. V današnjem času splošnega svetovnega iskanja skupnih teženj za ohranitev dobrih miru med najbolj nasprotujočimi si silami ne kaže lahkomišelnosti in neodgovornosti zanikati dolgoletne napore v korist naše slovenske skupnosti ter mirnega sožitja v deželi in našega uveljavljanja v državi.

Velja: z glasovnico odločamo o naši bodočnosti! Pri tem pa se zavemo, da glas, oddan za stranko, ki ob danem številčnem razmerju po neovrgljivih zakonih volilne geometrije absolutno nima nobenega izgleda za uspeh, dejansko pomeni podporo ÖVP in FPÖ, ki sta združeni v nasokku na socialistično večino v koroškem deželni zboru. V tej zvezi govoričenice o mandatu, pridobljenem s preostankom glasov, je zavestno zavajanje volivcev, ker pri deželnozbornih volitvah takega mandata sploh ni in so vsi glasovi za stranko, ki ne dosežejo potrebne količnice — pri teh volitvah bo znašal najmanj 7500 glasov! — brezkoristni in v dani koroški stvarnosti samo v pomoč ÖVP, katere sovražno nastojnost proti koroškimi Slovincem priznavajo končno tudi tisti, ki so do nedavnega vse preveč slepo spregledali njen resnični odnos do koroških Slovincem.

Koroški Slovinci pa hočemo lepšo bodočnost, katere garant so le ojačane napredne demokratične sile v deželi. Zato bomo vsi, ki hočemo lepšo bodočnost v miru in enakopravnosti, podprli te sile in v nedeljo 14. marca glasovali za Socialistično stranko Avstrije — listo 1.

MNMENJE DRUGIH:

„Volilna aritmetika s Slovenci“

Ugodni avstrijski dnevnik „Die Presse“ je v četrtek 25. februarja 1965 pod gornjim naslovom objavil prispevek člana svoje redakcije Felixa Gamillschga, ki se bavi s problematiko deželnozbornih volitev na splošno ter posebej s pogajanjem Narodnega sveta koroških Slovincem z ÖVP in njegovo odločitvijo, da se udeležijo volitev s samostojno volilno stranko „Koroška volilna skupnost — Kärntner Wahlgemeinschaft“, ker se z ÖVP ni mogel sporazumeti o slovenskih kandidatih na njeni listi.

ÖVP, ki je doslej v deželnem zboru zastopana z 12, v deželni vladi pa z 2 mandati — pravi Gamillscheg — si je izračunala upravljene upne na 13. mandat. Da bi ta cilj dosegla, se mora potruditi, da bo izčrpala vse rezerve. Le-te pa vidi zlasti v svojih slojih, ki so v nacionalističnem taboru pripravljani voliti med ÖVP in FPÖ.

Sedaj pa je koroška posebnost — je nadalje rečeno v omenjenem prispevku — da nacionalistične volivce pritegne le lista, ki je pripravljen ostro nastopiti proti Slovincem. Tipanjem na desno so bila torej ovira prizadevanja, ki so šla za tem, da nudijo manjšini možnost zastopstva v deželnem zboru in da jo s tem pridobijo za volivce mešičanske stranke.

Ko Gamillscheg govori o poteku pogajanj med NSKS in ÖVP, pravi:

„Der Kärntner Landesobmann des ÖAAB, Hofrat Ludwig Weiss, hatte dies Gespräch zunächst auch erfolgreich mit den Slowenen geführt, doch stieß er in der eigenen Partei auf Widerstand. Zwar sitzt schon jetzt der Obmann des „Bundes der Windischen“, Prof. Valentin Einspieler, als ÖVP-Abgeordneter im Landtag, aber er und seine Gruppe, die sich für die Assimilierung der Minderheit einsetzt, werden von den nationalbewußten Slowenen abgelehnt. Weiss' Bemühungen zielen nun daraufhin, einen Sprecher dieser Slowenen auf die Kandidatenliste setzen zu lassen. Zunächst nannte der „Rat der Kärntner Slowenen“ den Professor am slowenischen Gymnasium, Reginald Vospernik, als seinen Kandidaten, dann, als dieser in der Partei auf Widerstand stieß, den Tierarzt Marko Dimpelnik, der schon als Ortsobmann der ÖVP, sogar in einer rein deutschen Ortschaft, gewirkt hatte. Schließlich aber kam man in der ÖVP selbst auf die Idee, den Slowenen die Aufstellung einer eigenen Liste zu empfehlen.“

Damit sollen mehrere Fliegen mit einem Schlag erledigt werden. Zunächst einmal würde damit den Freiheitskämpfern der Wahlschlager genommen, die ÖVP wollte einen Slowenen in den Landtag bringen. Gleichzeitig erhoffte man sich auch eine Schwächung der Sozialisten.“

Slovenski volivci bomo glasovali za SPÖ

Devetdeset let obstoja prve kmečke kreditne zadruge v Avstriji dokazuje razgledanost naših slovenskih sodeželanov. S tem je vsakomur jasno dokazano, da je spoznanje zadrudne samopomoči na Koroškem in prav v tem njenem delu zelo staro in da si ga vzame lahko marsikdo za vzgled. Ravno načela, ki so vodila vaše prednike in starejše med vami in ki jih njihovi nasledniki in sedanja generacija prenašajo v sedanost, dokazujejo, da smo po poti skupnosti, po poti opuščanja vsega, kar nas loči in po poti postavljanja v ospredje tega, kar nas druži, v sta-

Volitve so družbenopolitični akt demokratične države. Z njimi volivci osebno soodločamo in dajemo svoj doprinos k izoblikovanju političnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega razvoja v deželi, s tem pa tudi k izoblikovanju naših življenjskih pogojev. Zato mora biti naša odločitev na volišču odločitev razuma, ne pa stvar srca ali patetičnih gesel. Iz tega gledišča je poziv ZSO, da slovenski volivci 14. marca oddamo svoj glas za Socialistično stranko Avstrije, docela stvaren in jasen. Na socialistični listi za koroški deželni zbor prevladuje tokrat mlada generacija. Na prvem mestu liste stoji sedanji namestnik deželnega glavarja Hans Sima, ki prevzema odgovornosti svojega predhodnika na socialističnih listih za deželni zbor, deželnega glavarja Ferdinanda W ed e n i g a. Ko se je namestnik deželnega glavarja Sima 4. novembra 1962 udeležil proslave devetdesetletnice obstoja Hranilnice in posojilnice v Št. Jakobu v Rožu, je v svojem nagovoru med drugim dejal:

nju, da pridemo naprej in da sebi ter skupnosti ustvarimo lepšo in mirnejšo bodočnost.

Ta načela vodijo v letih po drugi svetovni vojni tudi koroško deželno politiko. Načela naše deželne politike so: zagotovitev socialne varnosti, kulturni napredek in krepitev našega gospodarstva. Zato pa je ohranitev socialnega in nacionalnega miru v deželi naše največje načelo. Tega načela se bomo tudi v bodoče držali z vsemi svojimi silami. Napravili bomo vse, da se zoperstavimo nestrpnosti, ki korenini v preteklosti, in slehernemu šovinizmu v naši deželi, kajti

to so sile, ki so koncem konca privedle našo deželo na rob propada.

*

H tem načelom se priznavamo tudi slovenski volivci na Koroškem. Ker smo proti nestrpnosti in slehernemu šovinizmu, ker smo za zagotovitev socialne varnosti, za kulturni napredek in krepitev našega gospodarstva, predvsem pa za mirno in enakopravno sožitje obeh narodov, bomo 14. marca skupno s koroškimi delovnimi ljudmi volili Socialistično stranko Avstrije — listo 1.

Socialistična deželna politika preobrazuje deželo

Že v uvodniku v zadnji številki smo opozorili na veliko razliko med gospodarskim in socialnim položajem v deželi v času prve republike in poznejših režimov ter razvojem v zadnjih 20 letih. Takrat je stalno nazadovalo število obrtnikov in zaposlenih v deželi, in kmetijah je bil eksekutor stalen pojav, industrija pa je zapirala vrata svojih podjetij. Le armada brezposelnih je stalno naraščala.

V tistih letih je vpliv socialistov v deželi nazadoval, dokler ni bil leta 1934 s silo docela onemogočen.

Daleč smo še od tega, ko bomo lahko rekli, da je zaostalost naše dežele, zlasti pa naših krajev, katere vzroki koreninijo v dobi preteklih režimov, ki so vladali do leta 1945, že odpravljena. Lahko pa rečemo, da se gospodarske in socialne razmere v deželi in po naših krajih izboljšujejo, odkar imajo socialisti v deželi odločilno besedo. Obseg deželnega proračuna iz leta v leto narašča. Leta 1960 je znašal 575 milijonov, letos pa je že prerastel milijardo šilingov in je izravnal in brez primanjkljaja, medtem ko izkazuje na Nižjem Avstrijskem, kjer vlada že 20 let ÖVP brez ozira na socialiste, blizu 240 milijonov primanjkljaja in nad milijardo šilingov deželnih dolgov. Na Koroškem pa je deželni dolg — ki korenini v preteklosti — s skrbnim gospodarstvom od 20,4 % proračuna leta 1956 padel na 4,4 % leta 1965.

Ob naraščajočem deželnem proračunu narašča tudi gospodarska, socialna in kulturna dejavnost dežele. V investicijskem programu v višini 890 milijonov šilingov, kakor je bil zadnjič sklenjen, je 520 milijonov šilingov deželnih sredstev. Kakor v zadnjih letih bo z njim spet mnogo odpravljenega, kar je bilo v pretekli dobi zamujenega in zanemarjenega. Če gledamo le na plodno

Investicijsko dejavnost na področju zdravstva

potem vidimo, da brez investicij dežele v višini 300 milijonov šilingov ne bi imeli novih poslopij in moderniziranih internih oddelkov v deželnih bolnišnicah v Celovcu in Wolfsbergu, zdravilišč za pljučne bolezni v Celovcu in Laasu in domov za kronično bolne v Beljaku, Celovcu in Wolfsbergu. Brez socialistične iniciative ne bi bile deželne bolnišnice tako moderno opramljene, kot so in se število razpoložljivih postelj ne bi

moglo povečati na 5000, število personala po teh bolnišnicah pa od 1442 leta 1956 na 2473 leta 1965.

Kakor pogoji za zdravljenje bolnikov, so se v zadnjih dveh desetletjih izboljševali tudi pogoji za

lajšanje življenja onemoglih in pohabljenih

ki so v veliki meri tudi v skrbi socialnega referata deželne vlade, za katerega odgovarjajo socialisti. V tekočem letnem deželnem proračunu je za lajšanje gorja slepih, gluhih, tbc-bolnih ter drugače onemoglih in pohabljenih predvidenih 9,5 milijona šilingov, kar je znatno več, kot je bilo na razpolago lani.

Pogoji za zdravljenje bolnikov po deželnih bolnišnicah in za lajšanje gorja onemoglih in pohabljenih se izboljšuje iz leta v leto in se bodo izboljševali tudi v bodoče, kajti za gradnjo bolnišnic, zdravilišč in podobnih domov bo po socialistični iniciativi vloženi nadaljnjih 300 milijonov šilingov.

Dalokosežno skrb posveča socialistična deželna politika nadalje ustvarjanju pogojev za

šolanje in poklicno usposabljanje mladine

v obliki gradnje šol ter domov za šolarje, vaje in visokošolce. Za gradnjo glavnih šol je dala deželna vlada doslej na razpolago 93 milijonov šilingov, za gradnjo obrtnih poklicnih šol pa doslej 37,6 milijona, medtem ko je v sedanjem triletnem načrtu v ta namen predvidenih nadaljnjih 90 milijonov šilingov. Za šolsko in vaješko mladino gradi 15 domov, kjer bo prostora za 446 šolarjev in vaječev, poleg tega pa ima na Dunaju prostora za 241 visokošolcev. Če k temu še dodamo, da je — čeprav spada to v pristojnost zvezne vlade — zgradila v Celovcu realko in dala zemljišča za gimnazije in povečanje trgoveške akademije brezplačno na razpolago, potem je njena skrb za lažje utiranje poti mladine v poklic in življenje dovolj jasno očitna.

Na vseh teh področjih je Koroška daleč pred zveznimi deželami, kjer ne odločajo socialisti. Isto lahko ugotovimo za

področje pospeševanja gradnje stanovanj

kjer je bilo na Koroškem, ki šteje pol milijona prebivalcev, od leta 1945 do leta 1963 zgrajenih 60.900

stanovanj, medtem ko jih je bilo v Avstriji s 7 milijoni prebivalcev zgrajenih le 664.000. Na 1000 prebivalcev je bilo s tem na Koroškem zgrajenih 123 novih stanovanj, v avstrijskem povprečju pa komaj 94. V letošnjem proračunu so se v koroškem deželnem proračunu sredstva za gradnjo stanovanj povečala za 45,6 na 220,5 milijona šilingov.

Če se sedaj na kratko ustavimo še pri socialističnih prizadevanjih za

razvoj novih gospodarskih panog

v deželi, potem nikakor ne moremo prezreti prizadevanj za razvoj turizma. Za pospeševanje razvoja turizma je bilo v zadnjih letih izvedenih 7 velikih projektov, ki so odprla turistom nove privlačne točke v deželi. Med njimi sta cesta na Dobrač in cesta na Peco. Z istim namenom je bilo s pomočjo deželnih sredstev zgrajenih 13 liftov in 15 kopališč ter modernizirano letališče v Celovcu. Novi zakon o pospeševanju turizma, ki je bil na socialistično iniciativo po sedmih letih zaviranja s strani ÖVP lani končno sklenjen, pa odpira pospeševanju razvoja turizma nove perspektive.

V prizadevanjih za razvoj novih gospodarskih panog v deželi tudi ne smemo prezreti proizvodnje električne energije, ki je Koroška ustvari 14,2 % od avstrijske ustvarjene energije, medtem ko je leta 1925 ustvarila le 3,9 %. Deželno podjetje KELAG in podružljivo podjetje ÖDK sta doslej v gradnjo elektrarn na Koroškem investirali nad 5 milijard šilingov, najmanj take investicije pa lahko še pričakujemo.

Vsa ta dejavnost nedvomno krepi celotno koroško gospodarstvo in s tem tudi gospodarstvo naših občin. Ne smemo prezreti, da tudi pomoč za gospodarski razvoj južne Koroške sodi med socialistične iniciative in da je dežela v zadnjih štirih letih iz svojega dala v ta namen nad 24 milijonov šilingov za gradnjo cest in potov, za naselitev obrti in industrije, za pospeševanje turizma in za gospodarsko krepitev kmetij.

Te primerjave govori jasno besedo in dokazujejo, da socialistična deželna politika preobrazuje deželo in naše kraje v prid in dobro vsega prebivalstva. Ta politika zagotavlja nova delovna mesta in zagotavlja razvoj obrti ter je tako v neposredno korist tudi kmetijstvu.

PO ŠIRNEM SVETU

MOSKVA. — Prejšnji teden je predsednik sovjetske vlade Kosigin imel govor po moskovski televiziji, v katerem je poročal o svojem nedavnem obisku v nekaterih azijskih državah. Politični opazovalci so kot najbolj važen in zanimiv označili tisti del govora, ki se je nanašal na stališče Sovjetske zveze do vprašanja Indokine. Kosigin je zelo jasno povedal, da se Sovjetska zveza želi pogajati o miru, ljubni rešitvi vprašanj Jugovzhodne Azije, toda samo na podlagi načel ženevskega sporazuma. Zato je opozoril tudi na posledice, ki jih utegne imeti politika Amerike, katere se vmešava v notranje zadeve azijskih držav in z oboroženo silo skuša zatreti tamkajšnja osvobodilna gibanja. Poglavitnega pomena v Kosiginovem govoru pa je nedvomno močno poudarjena odločnost Sovjetske zveze, da si tudi v bodoče kar najbolj prizadeva za krepitev miru na svetu.

BRUSEL. — Stalni predstavniki šestih držav Evropske gospodarske skupnosti so pooblastili komisijo EGS, naj se začne pogajati z Avstrijo. Pri tem pa je vsekakor zanimivo, da v teh pooblastitvah ni natančno navedeno, o kakšnem sporazumu se bo komisija pogajala z Avstrijo.

WASHINGTON. — Govor predsednika sovjetske vlade Kosigina o vprašanih Jugovzhodne Azije v ameriških vladnih krogih ni navel na potrebne razumevanje. Zlasti Kosiginov poziv, naj se ameriške čete umaknejo iz Južnega Vietnama in tako usvarijo pogoje za pogajanja, so v Washingtonu zavrnili kot „popolnoma nesprejemljiv“. Pač pa ne morejo zanikati, da je bil govor predsednika sovjetske vlade „relativno zmeren“. Čeprav po mnenju ameriških krogov „ni prinesel nobenega novega elementa v položaj v Jugovzhodni Aziji“.

KIEL. — Javno tožilstvo v Kielu je obtožilo bivšega oficirja nacistične policije Wemerja Mayerja, da je med zadnjo vojno sodeloval pri umoru 50 ljudi v sovjetskem mestu Gomu. Prav tako je bilo uvedena preiskava proti visokemu zahodnonemškemu funkcionarju Helmu Richterju in inženirju Hasseju, ker sta sodelovala pri pobijanju Židov v Sovjetski zvezi.

SAJGON. — Vojna v Južnem Vietnamu je prišla v nevaren položaj, odkar se je Ameriška javna vključila v vojaške akcije in skupaj z južnovietnamskimi silami začela bombardirati položaje v Severnem Vietnamu. To svoje dejanje skuša Amerika opravičevati s trditvijo, da je severnovietnamska vlada uvedla proti Južnemu Vietnamu „premišljeno kampanjo“, ki da je prav tako nevarna kot oborožena agresija. Vendar pa ima pri tem izgovoru prav tako malo uspeha kot svojočasno v Kongo, ki je skupaj z Belgijo zagrešila očiten vojaški napad na osvobodilno gibanje.

NEW YORK. — Afriška država Gambija, ki je pred nedavnim dosegla svojo neodvisnost, je zaprosila za sprejem v OZN in bo postala 115. članica svetovne organizacije.

KAIRO. — Vzhodnonemški predsednik Ulbricht je bil v Kairu sprejet z najvišjimi častmi, ki so predvidene za državne poglavarje. Zaradi tega so bili zahodnonemški krogi silno ogorčeni, saj so morali spoznati, da s svojimi grotnjami nič ne morejo doseči.

BONN. — Izraelska vlada je izročila zahodnonemški vladi kopijo „Crne knjige“, v kateri so objavljeni podrobni podatki o pomorih Židov v Evropi med drugo svetovno vojno. Knjiga vsebuje imena 25.000 raznih krajev in mest v Evropi, kjer so nacisti pobijali Žide.

NEW YORK. — Predsednik Generalne skupščine OZN je objavil seznam članov odbora za mirovne akcije Združenih narodov. V odboru so Afganistan, Argentina, Avstrija, Avstralija, Brazilija, Češkoslovaška, El Salvador, Etiopija, Francija, Nizozemska, Indija, Irak, Irska, Italija, Japonska, Jugoslavija, Kanada, Madžarska, Mavrotanija, Mehika, Nigerija, Pakistan, Poljska, Romunija, Sierra Leone, Sovjetska zveza, Velika Britanija, Venezuela, Združena arabska republika in Združena država Amerike.

MOSKVA. — Trije sovjetski tožilci na nürnberškem procesu proti glavnim nacističnim zločincem so poslali pismo tožilec zavezniških držav in jih pozvali, naj se pridružijo protestnemu gibanju proti sklepu zahodnonemške vlade o zastarjanju nacističnih vojnih zločinov.

LEIPZIG. — Zadnji teden je bil v Leipzigu v Vzhodni Nemčiji odprt mednarodni velesejem, na katerem sodelujejo razstavjalci iz 70 držav. Otvoritvene slavnosti so se udeležili uradni zastopniki okoli 20 držav, med njimi sta bila tudi predsednik sovjetske vlade Kosigin in predsednik češkoslovaške vlade Cvrkiewicz.

PRAGA. — Češkoslovaški pravosodni minister bo poslal na Dunaj kopije nacističnih dokumentov, ki so jih lani odkrili v Crnem jezeru. Dokumenti se nanašajo na akcije SS in nacistične policije na Češkoslovaškem in v Sovjetski zvezi. Celotna zbirka obsega dva železniška vagona. Najdeni dokumenti so zavrnili tudi za Avstrijo, ker obsegajo podatke o nacističnih edinicah, katere so bile sestavljene iz Avstrijcev.

KAIRO. — Arabske države, ki so združene v arabskem gospodarskem svetu, so sklenile, da bodo podprle Združeno arabsko republiko, če bi Zahodna Nemčija izvajala proti njej gospodarske sankcije, ker se ni uklonila banknemu pritisku glede obiska vzhodnonemškega predsednika Ulbrichta.

Volitve niso stvar srca, marveč stvar razuma
Zato razsodi stvarno, trezno in zrelo — voli

SPÖ

Izkušnje iz preteklosti šola za sedanost in bodočnost

Ob 80-letnici predsednika Nadzornega odbora ZSO dr. Franca Petka smo z jubilejom obujali spomine na minula desetletja. Zastopnik našega lista mu je ob tej priložnosti stavil vrsto vprašanj in ga prosil, da bi povedal nekaj besed o svojih izkušnjah, ki jih je imel pri svojem dolgoletnem delu v javnem in političnem življenju.

● Kakšne so po vašem mnenju najbolj značilne spremembe med položajem v prvi in položajem v drugi republikli?

Druge republike s prvo pravzaprav sploh ni mogoče primerjati. Za Avstrijo, kakršna je nastala s senžermensko pogodbo, se nihče ni prav navduševal; v vseh avstrijskih strankah je več ali manj prevladoval duh nemškega nacionalizma, o nacionalnih manjšinah pa do takrat sploh ni bilo govora. Avstrijska demokracija je stala na zelo slabih nogah in je — kakor je pokazal nadaljnji razvoj — trajala le kratko časa. V takih razmerah pač ni bilo mogoče, da bi se razvilo pozitivno delo, predvsem pa niso bili dani pogoji za uspešno reševanje manjšinskih problemov, posebno če upoštevamo, da se je pojem organizirane nacionalne manjšine šele začel oblikovati.

Vmesni dogodki, zlasti doba avstrofašizma in poznejšega nacizma, pa so privedli do tega, da je druga republika zgrajena na bistveno drugačnih temeljih. Za osvoboditev Avstrije v zadnji vojni so se borili njeni državljani nemškega jezika, zanjo pa smo se bojevali tudi koroški Slovenci. Današnja avstrijska demokracija je torej sad skupnega boja in skupnih žrtev ter kot taka nudi mnogo boljše pogoje za skupno reševanje odprtih vprašanj.

● V prvi republikli ste bili na slovenski listi izvoljeni v koroški deželni zbor. Kako dolgo ste bili v deželnem zboru in kakšne so bile vaše taktne izkušnje?

V koroškem deželnem zboru sem bil ves čas od 1923 do 1934, ko je bila v Avstriji razbita parlamentarna demokracija. Čeprav sva bila v deželnem zboru dva slovenska poslanc, pa ob vzdušju, ki je vladalo v takratnih avstrijskih strankah, sploh nisva mogla igrati take pomembnejše vloge. Edino ko je šlo za vprašanje kulturne avtonomije, sva slovenska poslanc postala nekako partnerja ostalih, vendar se je zlasti tukaj pokazalo, da na sprotni strani ni bilo nobenega razumevanja za slovenske narodnostne težnje. Zato je značilno, da je bila avtonomija odklonjena v tistem trenutku, ko sva slovenska poslanc pristala na pogoje, ki so jih stavili zastopniki večinskega naroda.

● Po drugi svetovni vojni je prišlo med koroškimi Slovenci do diferenciacije. Kako gledate vi kot nekdanji izvoljeni mandatar Slovenske koroške stranke na današnje razmere?

Čeprav smo imeli koroški Slovenci za časa prve republike le eno narodno-politično organizacijo, so vendar že takrat v njenem okviru

Zdi se, kakor da bi bilo šele pred nekaj meseci, ko smo v našem listu poročali o življenjskem jubileju dr. Franca Petka, ki je takrat obhajal svojo 75-letnico. In vendar je minilo polnih pet let in v sredo je dr. Petek slavil svojo osemdesetletnico.

Rojstni dnevi so sicer več ali manj osebna stvar vsakega posameznika, toda življenjski jubilej osebnosti, kot je dr. Franc Petek, daleč presega družinski krog in je pomemben dogodek v vse širšem merilu. Ko je Zveza slovenskih organizacij čestitala jubileju v okviru majhne slavnosti, smo se zato vsi zavedali, da veljajo naše želje in čestitke človeku, brez katerega si ne bi mogli predstavljati političnega, kulturnega in gospodarskega življenja koroških Slovencev v zadnjem polstoletju.

Dr. Franc Petek, rojen 3. marca 1885 kot sin bajtarske družine v Stari vasi pri Št. Lipžu v Podjuni, je po maturi na celovski gimnaziji nadaljeval študije na medicinski fakulteti dunajske univerze, kjer je leta 1911 promoviral za doktorja vsega zdravilstva. Po dveletni praksi v celovski bolnišnici je postal praktični zdravnik v Velikovcu, kjer živi tudi še danes. Zaslovel je kot sposoben strokovnjak, vendar je ostal vse svoje življenje skromen, v pravem pomenu besede ljudski zdravnik, ki je le prečestokrat nudi svojo pomoč brez vsakega plačila, kar utemeljuje s tem, da iz lastne izkušnje ve, kako težavno se revne družine prebijajo skozi življenje.

Toda zdravniški poklic, čeprav ga je izvajal z velikim znanjem in požrtvovalnostjo, je bil dr. Petku le del njegove življenjske naloge. Veliko svojega časa, svojih sil in

spodobnosti je posvečil delu za narod. Že kot visokošolec se je udeleževal v Klubu koroških slovenskih akademikov na Dunaju in v akademskem društvu „Slovenija“, po letu 1920 pa je na vseh področjih stal v prvih vrstah v boju za demokratične pravice koroških Slovencev. Od leta 1923 naprej je bil predsednik Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem, bil je med soustanovitelji Zveze slovenskih združenj in kot predsednik je vodil Slovensko šolsko društvo. Leta 1923 je bil prvič izvoljen kot slovenski deželni poslanec in je

postalo mnogo lažje. Zato sem se tudi osebno od vsega začetka zavzemal za koncepcijo vključevanja v avstrijsko družbo, predvsem pri tistih, ki kažejo pripravljenost za sodelovanje in s katerimi nas vežejo tudi sorodni gospodarski in socialni pogledi.

● Čez dober teden bodo na Koroškem deželno-zborni volitve. Kako presojate vi kot bivši slovenski poslanec odločitve koroških Slovencev?

Iz svojih izkušenj kot poslanec se mi zdi posebno v novih avstrijskih razmerah potrebno in koristno, da se skušamo uveljaviti v splošnem avstrijskem političnem in družabnem dogajanju ter tam skušamo doseči tudi svoje narodnostne pravice. Zlasti pa se mi ob novi družbeni strukturi in ob diferenciaciji med koroškimi Slovenci za časa vojne in po vojni zdi tvegano, znova stopiti na pot izolacije.

obstojala različna svetovnonazorna gledanja. Da do diferenciacije, kot smo jo doživeli po drugi svetovni vojni, takrat še ni prišlo, je vzrok tudi v dejstvu, da so takrat vse nemške stranke odklanjale kakršnokoli sodelovanje s Slovenci.

● Zveza slovenskih organizacij na Koroškem se je že pred desetimi leti odločila, da se od pove lastni politični stranki in se prizadeva za enakopravno vključevanje koroških Slovencev v splošno avstrijsko politično in družabno dogajanje. Kaj mislite vi o tej odločitvi?

Po dobi nasilja v prvi republikli in zlasti v času nacizma so prišli v ospredje drugačni momenti. Avstrija se je zavedla svoje samostojne bitnosti in tudi odnos do narodnostnega vprašanja — predvsem v delavskih vrstah — se je bistveno spremenil. Ob novih pogledih se je spremenil tudi naš položaj in sodelovanje je

ostal v koroškem deželnem zboru vse do leta 1934, ko je v Avstriji zavladovala diktatura. V letih med obema vojnoma pa je zastopal koroške Slovence tudi na mednarodnih manjšinskih kongresih.

Po zlomu demokracije in zlasti v dobi nacizma je bil dr. Petek kot pogumen demokrat in napredno usmerjen človek izpostavljen mnogim preganjanjem, kljub temu pa je ostal zvest svojim načelom in je že leta 1942 navezal stike s protifašističnim gibanjem. Ko se je po drugi svetovni vojni vrnil iz pregnanstva, je takoj spet stopil v vrste slovenskega narodnega gibanja na Koroškem, kjer je njegovo mesto tudi še danes, ko je predsednik Nadzornega odbora ZSO ter na vodilnem položaju v raznih drugih naših ustanovah. Ne nazadnje pa smo mu koroški Slovenci dolžni hvaležnosti in priznanja kot dolgoletnemu izdajatelju „Slovenskega vestnika“.

S svojo mnogostransko dejavnostjo, pri kateri so ga vedno vodili idealizem, požrtvovalnost in jasen pogled na dogodke, si je dr. Petek pridobil ugled in spoštovanje vsega našega ljudstva, ki gleda v njem doslednega in nesebičnega pobornika za narodne, politične, kulturne, socialne in gospodarske pravice koroških Slovencev. Njegova splošna priljubljenost pa izvira tudi iz njegovih značajnih vrlin: kljub temu, da je zavzemal in še vedno zavzema visoke odgovorne funkcije, je vse do danes ostal tesno povezan s preprostim ljudstvom, katerega potrebam in težavam je v prvi vrsti veljala njegova skrb. Bil in ostal je skromen, pravi ljudski človek, ki nikdar ni stremel po osebnem blagostanju, marveč raje žrtoval za svojega sočloveka.

To bi bila le v kratkih besedah nakazana življenjska pot našega spoštovanega jubilarja, kateri tudi ob svoji 80-letnici stoji sredi življenja našega ljudstva. Za temi kratkimi podatki njegovega življenjepisa pa se skriva mnogo požrtvovalnega truda, predanega dela in vztrajnega prizadevanja za dobrobit in napredok slovenske narodne skupine na Koroškem. Zato ob svojem visokem življenjskem jubileju lahko z zadoščanjem in ponosom zre na prehojeno pot, ki jo je kljub mnogim težavam, oviram in udarcem hodil dosledno, zvest svojim načelom in svojemu prepričanju.

Naše prisrčne čestitke ob njegovi 80-letnici pa združujemo z vdanim spoštovanjem in globoko hvaležnostjo!

Koristna izmenjava mnenj in izkušenj med slovensko manjšino v Italiji in italijansko v Jugoslaviji

Kakor smo poročali tudi v našem listu, sta se pred nekaj tedni sestala v Trstu izvršna odbora Italijanske unije za Istro in Reko ter Slovenske kulturno-gospodarske zveze. Sestanek vodstev osrednjih organizacij slovenske manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Jugoslaviji je imel namen, da medsebojno izmenjata izkušnje in mnenja o stanju manjšinskih skupin v obeh državah.

Ob tej priložnosti so bili osvetljeni temelji, na katerih sloni obstoj in delovanje obeh organizacij, in podrobneje obdelane razmere, v katerih živijo obe skupnosti. Poglobljena je bila predvsem splošna problematika s posebnim poudarkom na še nerешena vprašanja, medtem ko sta bili področji kulture in šolstva obdelani samo v splošnih potezah, ker sta se obe organizaciji dogovorili, da bosta tem vprašanjem posvetili poseben sestanek.

Za zaključek sestanka je bila sprejeta posebna resolucija, v kateri so navedeni pogledi na položaj obeh narodnostnih skupnosti. Ker so ti zaključki v marsičem zanimivi za primerjavo s položajem slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, resolucijo objavljamo tudi v našem listu.

Na podlagi sporočil predsednikov obeh organizacij in razprave, v kateri so sodelovali člani obeh izvršnih odborov, poudarjata oba izvršna odbora soglasno sledeča načela, ugotovitve in potrebe:

1. Zaščita narodnostnih skupnosti in zagotovitev pravic njihovega jezika, kulture, običajev in posebnosti ter enakopravnosti na vseh področjih družbenih dejavnosti, ne glede na njihovo številčno moč, na stopnjo njihove kulturne ravni in narodnostne zavesti, spada med prve dolžnosti moderne države.

2. Država ne sme videti v obstoju manjšin na svojem območju bremena, ki zapleta že obstoječe težke notranje probleme, ampak priliko za plemenito pomoč, da lajša manjšini življenje in prispeva k zblizovanju med narodi.

Manjšino spravlja v neenak položaj že dejstvo, da je manjšina. Zato je prizadetost, s katero se ji lajša položaj, znamenje globoke demokratične miselnosti in etike.

Učinkovita in dosledna konkretna zaščita načel za zaščito narodnostnih manjšin zahteva mnogo podrobne delo in naporov. Zadostuje pri tem pregledati delo in sklepe komisije devetnajstih za deželo Trident-Gornje Poadiže in določila statutov občin Kopra, Rovinja, Izole in Pirana.

3. Manjšina se ne sme izolirati od stvarnosti, v kateri živi. Obe manjšini, italijanska v Jugoslaviji in slovenska v Italiji, pripomoreta po svojih silah z zavestno udeležbo k reševanju splošnih vprašanj v državi in na področjih, kjer prebivata. Zavedata se, da s tem rešujeta tudi lastne probleme.

4. Sosedski odnosi ne smejo vplivati na zadržanje države do narodnostnih manjšin, je pa gotovo, da dobro sosedstvo med matičnimi deželami ugodno vpliva na narodnostne manjšine in da pravilno ravnanje z manjšinami utrjuje obenem dobre odnose med prizadetimi državami. Naši manjšini si zato v svoji dejavnosti prizadevata — tudi zaradi glo-

boko privrženosti stvari miru, kot najvišji dobrini človeštva — za vedno boljše odnose in poglobitev medsebojnega zaupanja med Republiko Italijo in Socialistično federativno republiko Jugoslavijo.

5. Manjšina črpa moralno moč za svoj obstoj iz stvarnosti, v kateri živi in iz svojega matičnega naroda. V skrbi matičnega naroda za razmere, v katerih manjšina živi in se razvija, se zrcali njena upravičena prizadetost za usodo svojih sorojakov. Ta skrb bo za manjšino toliko bolj koristna, kolikor ne teži za tem, da se manjšina izrablja kot povod razdora, marveč je činitelj zblizovanja in sodelovanja med narodi.

Matični narod mora skrbeti za ohranjanje jedra svoje manjšine v drugi državi s tem, da ne nudi njenim pripadnikom posebnih privilegijev in olajšav v matični deželi, v cilju da zapustijo domače ognjišče.

6. Pospesevati in poglobljati je treba stike manjšine z matičnim narodom. Globlje spoznavanje pridobitev na družbenem, gospodarskem, znanstvenem in kulturnem torišču lastnega naroda bo manjšini v pomembno moralno oporo in jo bo usposabljal za posredovalca v zblizovanju obeh narodov.

Obe Zvezi se zavzemata za olajšanje in nadaljnjo sprostitve prehoda jugoslovansko-italijanske meje s pomenovitvijo izdajanja ustreznih dokumentov in odpravo vseh — vstopnih in izstopnih — vizumov. Koristna bi bila razširitev področja, podaljšanje časa bivanja, uvedba neomejenega števila prehodov in vse druge poenostavitve v zvezi z malobnejšim prometom.

7. Obe zvezi stojita na stališču, da je treba manjšinam nuditi vse, kar jim pripada kot narodnostnim skupnostim, zato odklanjata stališče reciprocitete v ravnanju. Vendar se na podlagi poročil vsiljuje primerjava med položajema obeh skupnosti.

Italijanska narodnostna skupnost v SFR Jugoslaviji je zaščitená z zvezno ustavo in ustava SR Hrvatske in SR Slovenije, z zakoni ter s statuti občin. Statuti nekaterih občin, v katerih živijo pripadniki italijanske etnične skupine s Slovenci oziroma Hrvati, določajo jezikovno mešana področja, v katerih sta oba jezika enakopravna. Na teh področjih je dvojezičnost izpeljana v vseh podrobnostih in ni zgolj kot zadovoljitev potreb v formalnem in zunanjem smislu, ampak predvsem kot stremeljenje, da se ustvari vzdušje medsebojnega poznavanja in spoštovanja. To se doseže z obveznim učenjem in s popolno enakopravnostjo obeh jezikov v javnem in družbenem življenju.

S popolno uveljavitvijo in utrditvijo načel, na katerih slonijo statuti jezikovno mešanih področij, narodnostna manjšina preneha biti »manjšina« in postane vsak njen pripadnik enakopraven član družbeno-politične skupnosti, v kateri živi, kar učinkovito preprečuje vsak asimilacijski proces.

V tistih občinah SFR Jugoslavije, v katerih prebivajo pripadniki italijanske narodnostne skupine in kjer ni dvojezičnost niti zasnovana niti sankcionirana in se niti ne izvaja, je treba v duhu omenjenih načel statuta izpopolniti in določila dosledno izvajati.

Slovensko narodnostno skupino v Republikli Italiji sicer ščitijo člani državne ustave in posebnega deželnega statuta, toda — v na-

sprotju z nemško skupnostjo v deželi Trident-Gornje Poadiže in s francosko v Dolini Aosta — razen šolskega zakona ni drugih zakonov, ki bi na najrazličnejših področjih določali in zagotavljali praktično izvajanje določil ustave in statuta. Poleg vsega tega je šolski zakon omejen samo na tržaško in goriško pokrajino in tako izključuje vsako, tudi minimalno poučevanje materinega jezika slovenskih otrok videmske pokrajine.

Niti Spomenice o soglasju, ki velja samo za tržaško ozemlje, ni parlament italijanske republike ratificiral, s čimer so določila Posebnega statuta ostala notranje pravno neobvezna. Samo na Tržaškem, in to predvsem v okoliških občinah, ki so naseljene predvsem s slovenskim prebivalstvom, je le delno in okrnjeno dovoljena uporaba slovenskega jezika.

Na ta način je slovenska skupnost v Italiji še vedno v neenakopravnem položaju in izpostavljena asimilacijskemu pritisku. Zato je neodložljivo, da parlament Republike Italije razveljavi ostanke fašistične zakonodaje, ki prepoveduje celo uporabo slovenskega jezika na sodiščih, in izglasuje zakone, ki bodo priznali pravico pripadnikom slovenske narodnostne skupine, uporabljati svoj jezik v osebnih in uradnih odnosih s predstavniki političnih, upravnih in sodnih oblasti, ter pravico, dobiti odgovor, dokumente in potrdila v svojem jeziku, omogočiti pravilno zastopstvo v javnih uradih in ustanovah, v sodstvu in v upravnih komisijah ter jih zaščititi pred izbruhom narodne nestrpnosti. Skratka, vse kar je potrebno, da bo zagotovljena enakopravnost pripadnikom slovenske skupnosti v Italiji.

(Dalje prihodnjič)

Geschehen
in

Südkärnten

II

Zu den Kärntner Landtagswahlen am 14. März 1965 hat auch der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten Stellung genommen und folgenden

Aufruf

an die slowenischen Wähler erlassen:

Ausgehend von seinem Grundsatz, den der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten bei seiner Gründungsversammlung vor zehn Jahren angenommen hat, dass wir keine eigene nationale politische Partei mehr bilden, sondern uns als gleichberechtigte Staatsbürger bewusst in die Entwicklung der österreichischen Gesellschaft einschließen, und in konsequenter Befolgung des von über 100 delegierten aus allen Teilen Südkärntens in der Generalversammlung des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten am 30. Jänner 1965 beschlossenen national-politischen, kulturellen und wirtschaftlichen Programms des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten, haben der Aufsichtsrat und der Verwaltungsausschuss des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten in gemeinsamer Sitzung am 13. Februar 1965 nach eingehender Beratung der gegenwärtigen nationalen und allgemeinen politischen Lage im Lande beschlossen, die slowenischen Wähler in Kärnten aufzufordern, bei den Landtagswahlen am 14. März für die

Sozialistische Partei Österreichs

zu stimmen.

Unsere Erfahrungen, insbesondere in den letzten zehn Jahren, bestätigen die Richtigkeit unserer Konzeption der Minderheitenpolitik, dass die Lösung von Nationalitätenfragen in der gegenwärtigen Zeit in erster Linie Sache der Reife der inneren demokratischen Entwicklung im Staate ist. Deshalb ist es unsere Pflicht, dass wir auch bei der Gestaltung des politischen Willens tatkräftig mitwirken und uns nicht aus der allgemeinen Gesellschaft, in der wir leben, ausschließen, sondern mit unserer positiven Mitwirkung zu seiner demokratischen Entwicklung im Lande unseren Teil beitragen.

Bei unserer Entscheidung, dass wir die Sozialistische Partei Österreichs unterstützen, leitet uns neben dieser grundsätzlichen national-politischen Einstellung auch das Bewusstsein der Gemeinsamkeit mit dem österreichischen werktätigen Menschen, mit dem uns verwandte wirtschaftliche und soziale Gesichtspunkte verbinden und wir deshalb von seiner Partei berechtigt Verständnis und Unterstützung auch in unseren nationalen Belangen und Bedürfnissen erwarten.

Der Beschluss des Rates der Kärntner Slowenen, bei den Wahlen selbständig aufzutreten — von welchem der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten nicht in Kenntnis gesetzt wurde und im Gegensatz zu den verbreiteten Behauptungen von ihm auch im Koordinationsausschuss keine Rede war — bestätigt nur die Richtigkeit unseres auf Grund langjähriger Erfahrungen gestellten Standpunktes, dass die Kärntner ÖVP bisher für die Lebensbelange unseres Volkes kein Verständnis gezeigt hat. Ohne Rücksicht darauf scheint uns, jede Entscheidung, die die Beziehungen zwischen der Minderheit und dem Mehrheitsvolke schwächt, mit Rücksicht auf die Entwicklung des guten Zusammenlebens und der davon abhängigen einvernehmlichen Lösung entscheidender Fragen sehr problematisch.

Auf Grund unseres ständigen tatkräftigen Initiatives Eintretens für die Interessen und die Einheit der slowenischen Volksgruppe in Kärnten sowie im festen Vertrauen in die Reife unseres Menschen sind wir überzeugt, dass die überwiegende Mehrheit der slowenischen Wähler unserem Aufruf folgen und am 14. März für die Sozialistische Partei Österreichs stimmen wird.

Slovensko prosvetno društvo
„Bilka“ v Bilčovsu

V a b i l o
na

družabno prireditev

v nedeljo, 7. marca 1965, ob poltretji uri popoldne in ob pol osmi uri zvečer v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu.

Na sporedu:

naslop mešanega in moškega pevskega zbora
dve veseligr
prvi nastop naših mladih muzikantov.

K O L E D A R

Petek, 5. marec: Evzebij
Sobota, 6. marec: Perp. in Fel.
Nedelja, 7. marec: Tomaž
Ponedeljek, 8. marec: Janez
Torek, 9. marec: Frančiška
Sreda, 10. marec: 40 mužencev
Četrtek, 11. marec: Sofronija

Za kaj gre pri volitvah 14. marca?

Šest strank vabi koroške volivce, da bi jim pri volitvah v koroški deželni zbor oddali svoj glas. Če pa gledamo na te volitve stvarno in zrelo, potem lahko rečemo, da bo z njimi odločitev o sestavu bodočega deželnega zbora padla med dvema strankama, med SPÖ in ÖVP. V razmerju političnih sil druge republike Avstrije še nikoli ni bilo drugače. Pri vseh volitvah, državnozbornih in deželnozbor-

skih po vseh zveznih deželah, so se volivci vedno spet odločili — odgovarjajoče svojim gospodarskim in socialnim interesom — za eno izmed koalicijskih strank, druge pa so pustili ob strani političnih dogajanj. To so napravili s KPÖ, tako delajo s FPÖ in tako usodo je doživela doslej še vsaka druga stranka ali skupina, ki je hotela po poti volitev stopiti v avstrijsko politično življenje ali v družbeno življenje njenih zveznih dežel.

Na Koroškem ni bilo doslej nič drugače. Med deželnozbornimi volitvami leta 1949 in leta 1960, ko smo zadnjič volili koroški deželni zbor, je število glasov za SPÖ naraslo od 40,8 na 48,5 odstotka, število glasov za ÖVP pa od 31,9 na 33,3 odstotka. V istem razdobju je število glasov, ki so bili oddani za FPÖ, padlo od 20,5 na 14,9 odstotka, število glasov, ki so bili dani za KPÖ, pa od 4 na 3 odstotka. Vsaka nova volilna stranka, ki se je v teh letih pojavila, ni mogla dobiti niti enega mandata v deželnem zboru in je kot taka po volitvah izginila s koroške politične pozornice.

Zadnje deželnozborne volitve leta 1960 so prinesle SPÖ 18 poslancev, ÖVP jih je dobila 12, FPÖ 5 in KPÖ enega. Posebnost poslovnika koroškega deželnega zbora je, da njegov predsednik nima glasovalne pravice, medtem ko n. pr. velja glas predsednika štajerskega deželnega zbora praktično kar za dva glasova. Ta koroška

posebnost, ki je v nasprotju z enakopravnostjo državljanov, pa igra pri prihodnjih deželnozbornih volitvah zelo pomembno vlogo.

Od leta 1960 naprej sta ÖVP in FPÖ pri vseh važnejših odločitvah v deželnem zboru glasovali proti socialistom. Če dobi ena od njih 14. marca le enega poslanca več, kot ga je imela, potem sta skupno v deželnem zboru proti socialistom v večini. En mandat v deželnem zboru več, kot jih ima, pa prinese ÖVP tudi nadaljnje mesto v deželni vladi, kjer bi socialisti s tem zgubili dosedanje večino.

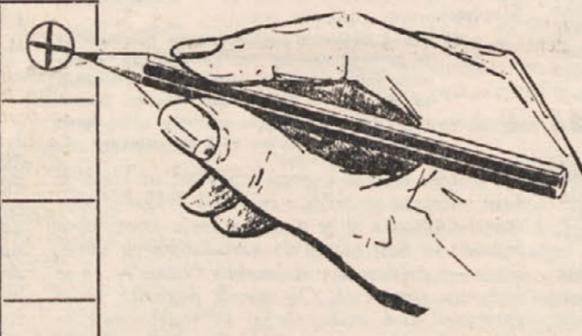
Zato je razumljivo, da se ÖVP bori za 13., socialisti pa za 19. mandat v deželnem zboru. Devetnajsti mandat na listi SPÖ v koroškem deželnem zboru pa ni le želja socialistov, marveč je potreben za zavarovanje interesov koroških delovnih ljudi, za nadaljevanje dosedanje aktivne gospodarske, socialne in kulturne politike v deželi, za gospodarski razmah njenih občin, zlasti pa naših gospodarsko

zaostalih predelov in za naraščanje števila novih delovnih mest po naših krajih, kar vsega ni bilo, ko na Koroškem še niso odločali socialisti.

Devetnajsti poslanec na listi SPÖ v koroškem deželnem zboru pa je za koroške Slovence tudi drugače velikega pomena. ÖVP je znova dokazala, da za naše življenjske potrebe nima nobenega razumevanja. V njej spet prevladuje nemško nacionalistično krilo okoli dr. Mayrhoferja in dr. Einspielerja. S tem je ÖVP znova utrdila svojo protislovensko zvezo z FPÖ. Zato je poziv Zveze slovenskih organizacij na Koroškem slovenskim volivcem, da pri teh volitvah glasujejo za SPÖ, resen poziv, ki temelji na izkušnjah njene desetletne koncepcije. Če iz teh volitev izide ÖVP in FPÖ okrepljeni, potem bomo koroški Slovenci to občutili v svojo škodo kot delovni ljudje in tudi v pogledu na naše zahteve po enakopravnosti in na naše težnje po mirnem sožitju v deželi.

Tako bomo volili 14. marca

AMTLICHER STIMMZETTEL

1	SOZIALISTISCHE PARTEI ÖSTERREICHS	

Vsaka neudeležba na volitvah, vsak neveljaven glas in vsak glas za katerokoli drugo stranko lahko koristi le združenim namenom OeVP in FPOe.

Zato v nedeljo 14. marca vsi na volišče!

Zato vsak glas za SPOe — lista številka 1.

To in ono iz Globasnice in Štebna

Kot po drugih krajih je tudi v naši občini pozimi večje število ljudi brezposelnih. Le-ti so se morali doslej vsako zimo voziti po brezposelnosti podporno v občinski urad v Dobri vasi, kar je bilo vedno povezano z nepotrebnimi denarnimi izdatki. Sedaj je ta neveselost končno odpravljena. Lokalna organizacija socialistične stranke je namreč posredovala pri okrajnem in deželnem uradu za delo, ki sta ugodila prošnji, da bi brezposelnost podpora izplačevali tudi v domačem občinskem uradu. Sedaj prejemajo naši brezposelni delavci to podporo v Globasnici in so zaradi tega zelo veseli. Sploh se naša lokalna organizacija socialistične stranke — odkar je bila postavljena na novo podlago — zelo dobro razvija in nudi vedno večjo oporo našim delojemalcem.

Ker se drugače bolj redko oglašamo, hočemo danes nanizati še nekaj drugih novic iz zadnjih tednov. V letošnjem pustu smo imeli dve poroki. Naš občinski odbornik in podpredsednik globaškega prosvetnega društva Karel P i k a l o se je poročil z Marijo Auprecht, drugi zakonski par pa sta v tem času postala Friderik Egger iz Štebna in Greti Samič iz Kazaz. Novoporočencem želimo vse najboljše in obilo sreče na skupni življenjski poti.

V zadnjem času pa smo imeli tudi dva pogreba. V Globasnici nas je zapustila 72-letna Zepejeva Meta, ki je dolga leta oskrbovala globaško mežnarjijo in uživala splošno priljub-

Sporočilo

Avstrijsko-jugoslovansko društvo na Koroškem sporoča, da je zaradi smrti zveznega prezidenta predavanje dr. Sergeja Vrižarja o baročnih plastikah v Sloveniji, ki je bilo napovedano za danes zvečer, preloženo na poznejši čas.

ljnost. V Štebnu pa je zatisnila svoje trudne oči Bindišova mati, Marija Wölfl. Pokojno, ki je umrla v 77. letu starosti in ki jo je dobro poznala daljna okolica, smo položili 17. februarja k zadnjemu počitku na domačem pokopališču. Žalost pri hiši je tem večja, ker je pred kratkim utonil edini triletni sinček.

Naše prosvetno društvo je vedno aktivno. V nedeljo 14. februarja je

pri šoštarju uprizorilo lepo zgodovinsko igro »Črni križ na Hrastovcu«, ki sta jo pripravila domačina Raimund Greiner in Matilda Košutnikova.

Živinorejce bo zanimala vest, da se je živinozdravnik dr. Marko Dumpelnik iz Reichenfelsa spet preselil v svojo domačo občino Globasnico. Pri njegovem živinozdravniškem delu mu želimo obilo uspeha.

Volimo odgovorno in pravilno!

Naš glas pri volitvah bo soodločal o bodoči politiki na Koroškem. Zato se moramo pri teh volitvah odločiti s čutom odgovornosti.

Glasovati moramo za tisto stranko, s katero nas vežejo sorodni gospodarski in socialni pogledi in od katere smemo tudi v narodnem vprašanju pričakovati največ razumevanja in podpore.

Glasovati moramo za
Socialistično stranko Avstrije — lista 1

Presodimo stvarno!

Za deželnozborne volitve 14. marca je 316.317 volilnih upravičencev. To je za 13.246 več kot pri deželnozbornih volitvah leta 1960. Pri zadnjih volitvah je bilo pri 87-odstotni volilni udeležbi in pri 259.902 veljavnih glasovih za dosego mandata ali poslanskega mesta potrebnih 7219 glasov.

Četudi bi bila pri letošnjih volitvah volilna udeležba tako slaba, kot je bila pri zadnjih — kar pa ni pričakovati — sme na poslansko mesto računati le stranka, ki bo dosegla najmanj 7644 glasov, pri višji volilni udeležbi pa bi bilo potrebnih celo 8000 in več glasov. Tako imenovanih preostalih mandatov (Restmandate), kakor jih poznamo pri državnozbornih volitvah, namreč pri deželnozbornih volitvah ni.

Spričo tega in spričo dosedanjih izkušenj za stranke, ki že v sedanjem deželnem zboru niso bile zastopane, sploh ni izgleda, da bi dosegle svojega poslanca.

S v e č e

(Janez Waldhauser)

Zopet je kruta smrt posegla v naše vrste in odlomila od našega narodnega debla staro korenino. Po kratki bolezni je nenadoma umrl naš Honza Waldhauser, rentnik in invalid iz prve svetovne vojne. V 78. letu starosti ga je zadel kap. Z njim smo izgubili zadnjega ustanovitelja prosvetnega društva »Kočna« in njegovega dolgoletnega odbornika in neumornega blagajnika. Za njegovo požrtvovalno delo za razvoj slovenske prosvete in kulture je ob 50-letnici ustanovitve Slovenske prosvetne zveze prejel »Drabosnjakovo priznanje« skupno s svojo ženo Marijo iz znane Hauptmanove hiše na Otožu.

Naš pokojni Honza je bil zaposlen v lesni industriji na Bistrici v Rožu. S svojo pridnostjo sta si z ženo, s katero sta preživela 47 let skupnega življenja v najlepši harmoniji, ustanovila prijeten domek, kjer so se dolga leta zbirali svečki stari in mladi prosvetaši ter kovali načrte prireditve in vadili njihove sporede. Ko je bilo treba pri pripravi za prireditve prijeti za delo ter urediti dvorano in postaviti oder, je bil pokojni z enako vnemo pri rokah, kot pri prireditvi sami, ko je desetletja opravljal posle blagajnika.

V torek 23. februarja smo rajnega Honzo položili na sveškem pokopališču k zadnjemu počitku, kjer mu je dolga vrsta žalnih gostov izkazala zadnjo čast. Doma in ob odprtem grobu so se od njega pod vodstvom dr. Antona Feiniga poslovili domači pevci, ki so mu zapeli lepe žalostinke. Od pokojnika se je v lepih besedah poslovil domači župnik.

Ko mu tudi tem potom izrekamo zahvalo za njegovo dolgoletno prizadevanje na polju našega narodnega prosvetljanja, izrekamo istočasno tudi njegovi ženi in sinu edinca naše iskreno sožalje.

„Nič boljšega kot kobilice“

Naš jedilni list je pravzaprav stvar tradicij in predsodkov

nega lista, čeprav jih tedaj močni činitelji, ve-roizpovedi, niso prepovedale.

Kobilice, ki je bila in je spet postala prehranski proizvod, pravimo latinsko Schistocerca. Prebiva v deželah Bližnjega vzhoda ter v severnem in tropskem delu Afrike. Živi sama in se po določenih presledkih pridruži svojim sovrstnikom. Tedaj število posameznikov naraste do fantastičnih izmer. Ker so te kobilice selivke, povzročajo velikansko škodo. Danes se borimo proti njim z zapraševanjem iz letal.

Grki na srečo niso imeli dosti opravkov s to kobilico zalego in so na svoj jedilni list uvrstili skržate. Filozof Aristotel v svoji živalski zgodovini ugotavlja, da so najslastnejše skržatove ličinke, ki ravno zlezejo iz tal. Po njegovem mnenju so dobri tudi samci, vendar daje prednost samicam in to tistim, ki še niso znesle jajčeca.

V prijetnem kramljanju grških zgodovinarjev pa so tudi podatki o narodih, ki so jedli kobilice. Ko opisujejo te ljudi, jih omenjajo kot Acridophage ali jedce kobilice. To so bili baje majhni črni ljudje na ozemlju današnje Etiopije. Diodorus s Sicilije pa je zebeležil, da so ti ljudje zgodaj umirali. Menda so se zaradi kobilicje diete zaredili v njihovih telesih nekakšni gnusni paraziti. Diodorusovo pisanje potrjuje sodobna medicinska literatura, ki je zabeležila več primerov resnih prebavnih motenj med Afričani, ki so jedli kobilice. Do motenj pa je prišlo samo zaradi nemarnosti teh ljudi, saj niso upoštevali osnovnih načel, da je treba zavreči ne prebavljiva krila in krake. Tako je bila požrešnost ali neznanje vzrok bolezni.

Za nerazvite vzhodne narode pomenijo kobilice isto kot sardelice za obmorske narode. Očiščene, zmlete, posušene in posoljene kobilice se držijo mesece in so dragocena rezerva hrane.

Poleg meda, kobilic in skržatov prištevamo med žuželkine proizvode tudi mano. Dr. Bodenheimer, izraelski znanstvenik, je po dolgo-

trajnem prizadevanju razvozal uganko in definirano mano, ki jo v zgodovinskih zapiskih toliko omenjajo.

Pred tem so menili, da je mana lišaj Lecanora asculenta, ki raste po stenah na Srednjem vzhodu in obrodi sladke plodove gra-

hove velikosti. Potniki s sinajskega področja pa so mano povezali z grmičevjem tamarisk. Mislili so, da je mana sladek izloček, ki se pojavlja na njem. Dr. Bodenheimer pa je ugotovil, da je izloček proizvod dveh kaparjev, ki živita na tamariski. Svojemu praktičnemu in teoretskemu dokazu je pridružil še etimološkega. Man je arabska beseda, ki pomeni hkrati listne ušice in njihov sladki proizvod. V arabskih ali perzijskih lekarniških knjigah pa zasledimo nadalje še besedo man-res-sima, kar pomeni mano z neba.

Sodobno man-es-simo pridobivajo v hrastovih gozdovih Kurdistana, a izraelski znanstvenik je trdno prepričan, da je tudi ta proizvod, kot tisti na Sinaju, izloček neke neidentificirane listne ušice. Na bogdaskem trgu prodajo letno približno 20.000 ton mane. Primešana jajcem, mandeljnom in drugim dodatkom da mana pravljično dobre sladkarije. Kemično je mana predvsem redek disaharidni sladkor, trehaloza.

Za medom in kobilicami so kot hrana najbolj upoštevanе mravlje ter termiti, ki jih pogosto imenujejo bele mravlje.

Termiti kot hrana so se uveljavili predvsem pri prebivalcih tropske Afrike. O tej hrani so se že razpisali prvi potniki v afriško divjino in zato obstaja kar čedno število zapiskov in nasvetov o izbiranju in pripravljanju teh žuželk.

Ze sam lov zahteva precej potrpežljivosti in spretnosti kot tudi uporabo posebnih naprav, s katerimi lovijo krilate termite, ko ti zapuščajo domačijo. Razen teh termitov jedo nekatera plemena termite delavce in vojake, vendar morajo vdreti v termitnjak.

Poslastica brez primerjave pa je, po pripovedovanjih sodeč, debela, do 10 cm dolga matica, kraljica termitov, ki živi ob vznožju trdnega grajenega termitnjaka in izleže na dan tudi do 80.000 jajčec. Ker je tako dobro zaščiten, je mogoče ujeti matico le tako, da razrušiš celotno naselbino.

Tisti Evropejci, ki so se premagali in so termite poskusili, pravijo, da so po okusu prijetni oziroma da ne odbijajo. Za Afričane pa so seveda prava delikatesa. Na to je opozoril že slavni raziskovalec David Livingstone, ki je nekemu poglavarju ponudil kruh in posušene marelice. Poglavar je to vljudno pogoltnil, vendar je na Livingstonovo vprašanje, če tudi pri njih v Afriki premorejo tako dobre reči, vzkliknil: »Oh, kaj niste še nikoli poskusili belih mravelj?«

Dr. Bodenheimer je sklenil tudi ugotoviti hranilno vrednost teh termitov. Izkazalo se je, da so termiti po številu kalorij najbogatejši in jih lahko primerjamo z oljem ameriških lešnikov. Po analizi je 100 gramov termitov enakovredno 561 kalorijam. Ta vrednost je nekajkrat večja od kalorične vrednosti govedine ali rib.

Na jedilnem listu številnih pokrajin so tudi navadne mravlje. Jedci uživajo predvsem bube (mravljinca jajca), ličinke ali pač delavke,

vendar je krilata spolna oblika najbolj cenjena.

Mojstri za pripravljanje mravelj so manjša mesta v Južni Ameriki. Hrustave, pražene mravlje prodajajo v vrečkah in jih ljudje običajno jedo med kinopredstavo. Zadnje čase so se lotili tega dela tudi Japonci, ki svoje pražene mravlje pošiljajo po svetu v konzervah, vendar po kakovosti te mravlje precej zaostajajo za južnoameriškiimi.

Navdušenje nad nevsakdanjimi prehranskimi proizvodi se seveda spreminja od osebe do osebe. Tisti, ki se poskušnji najbolj upirajo, postanejo neredko privrženci nove hrane. Že vneti zagovorniki pa malce zlobno zagotavljajo, da skušajo pridobiti nadaljnje somišljenike iz vrst gostov in redkeje iz družinskega kroga.

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

● Poljski kirurg profesor Moll je skonstruiral stroj, ki pri operacijah nadomešča pljuča in srce in je izredno učinkovit pri komaj 2,5 litra porabljenih krvi. Dosedanje podobne naprave so porabile tudi po dvanajst litrov krvi za operacijo.

● Ostanke gigantskega nosoroga (Paraceratherium), ki je živel pred nekako tridesetimi milijoni let, so odkrili v vzhodnem Kazahstanu (Sovjetska zveza), ko so v neki globeli kopali temelje za novo zgradbo. Okamenelo okostje na žalost sicer ni bilo popolno, vendar je bilo temu mogoče vsaj delno izračunati velikost te predpotopne pošasti. Živ nosorog je bil visok kot — enonadstropna hiša!

● Pri General Electricu nameravajo izdelati aparat, ki naj bi bil vir energije za vesoljska vozila s posadko ali brez nje. — STAR-R, tako so imenovali pripravo, bo cilindrično oblikovan jedrski reaktor, ki ga bo sestavljala vrsta obročev, te pa posamezni segmenti z določeno količino atomskega goriva ter posebno termolično napravo, ki bo neposredno pretvarjala toploto v elektriko. Reaktor STAR-R bo dolg približno meter, v premeru bo pa meril 30 centimetrov. Količina atomskega goriva bo zadostovala za 20 tisoč ur oziroma 800 dni.

● Anglički kirurgi so presadili bolnikom z defektnimi srčnimi zaklopkami zdrave srčne zaklopke, ki so jih dobili pri mladih zdravih živalih prometnih nezgod. Šestdesetim odstotkom bolnikov, ki so bili sicer zapisi smrti, so tako rešili življenje. Zdravniška ekipa, ki se je lotila tega dela, se trudi, da bi ta odstotek še povečala,

Radioaktivnost v ljudeh

Oddelek raziskovalnega centra za žarčenje v mestu Karlsruhe (Zahodna Nemčija) meri že nekaj let količino radioaktivnih elementov pri skupini 40 oseb. Merjenja se nanašajo na večletno obdobje jedrskih eksplozij, ki so imela za posledico veliko povečanje radioaktivnega cezija 137 v atmosferi.

Na poskusnih osebah so ugotovili pri merjenju pred in po eksplozijah več kot petkratno povečanje količine radioaktivnosti. Po poročilu Mednarodne komisije za zaščito proti žarčenju sme vsebovati 70 kg težko telo človeka največ 300.000 pikocurijev radioaktivnega cezija 137. Sedanja količina ustreza 6% dovoljene vrednosti.

Cezij 137 pride v človeško telo večinoma z živalskimi produkti, n. pr. mlekom, in se z razpolovno dobo 140 dni zopet izloča iz telesa.

Je na Marsu življenje?

Skupina mladih kazahstanskih znanstvenikov je postavila novo domnevo o življenju na Marsu. Po natančni analizi so prišli do sklepa, da so spektri višje razvitih rastlin na našem planetu nenavadno podobni spektrom modro zelenih peg na Marsu. Nova domneva je vzbudila veliko zanimanje uglednih strokovnjakov. Ponovno je obrnila pozornost vsega sveta na raziskovanja mladih kazahstanskih znanstvenikov, zbranih v narodnem observatoriju v Alma Ati, ki je prvi observatorij te vrste na svetu.

Narodni observatorij so osnovali učenci slavnega sovjetskega znanstvenika, Gavriila Tihova, ustanovitelja astrobotanike in astrobiologije, ki je bil trdno prepričan, da je na Marsu in na Veneri možno življenje. Program dela observatorija so uskladili z delom kazahstanskega inštituta za astrofiziko in s slavnim Pulkovskim observatorijem pri Leningradu.

V narodnem observatoriju v Alma Ati se mladi znanstveniki ukvarjajo s poskusnim ustvarjanjem rastlin, ki se lahko v zaprtem biološkem ciklusu razvijejo v izvenzemeljskih kozmičnih postajah. Njihovo delo je velikega pomena za bodoče medplanetarne polete človeka.

me je za roko, da je ne bi mogel potegniti z desnice, in me pri tem po angleško, arabsko in italijansko prepričeval o njenih nenavadnih kvalitetah. Nisem se pogajal, kajti za trdno sem se odločil, da svoje ure ne bom menjal. Trgovcu pa nisem mogel nadeati nagobčnika in tako so me rafali njegovih besed kar naprej obstreljevali. Preden sva se ločila, sprta za vse večne čase, je ura veljala samo še štiri in pol funta.

Z Georgeom in njegovo ženo smo se iz pristanišča, skozi slikovito krajino in mimo romantičnih ostankov nekdanje turške trdnjave zapeljali v mesto. Tudi tu smo naleteli na veliko ljudi, ki živijo od posredništva: vse vedo in vse nudijo, in če jih nisi voljan poslušati, so silovito nadležni.

Adenske trgovine niso razkošne, so pa založene. Preplavljene so s fotoaparati, filmskimi kamerami, transistorji, radioaparati, televizorji, magnetofoni, živalnimi stroji, sešalci, urami, ventilatorji, pralnimi stroji in še z mnogimi podobnimi rečmi. Tako kot je izbira velika, je tudi pestra. In kar je za kupca najbolj važno: blago je v primeri z istim blagom v drugih deželah izredno poceni.

V trgovinah skoraj povsod visijo fotografije Njenega kraljevskega veličanstva. Gospa imajo v laseh dragocen diadem, na belih, čipkastih oblekah pa znamenja visokih odlikovanj. Ta pridejo do polne veljave na tistih slikah, ki so obarvane. Na žalost pa niso v vseh primerih. In toliko kot kraljice, je v trgovinah tudi Naserja: ali pa še več. Kajti v nekaterih izmed njih mu kraljevsko veličanstvo ni delalo družbe na steni. V arabskem svetu moški več velja, sicer pa so za tem še drugačna ozadja.

Ob slikovitih prodajalnah so slikoviti še bazarji, ulice in ljudje. Ljudski cocktail je izredno pisan: zagoreli Arabci, črni Somalci, evropski in ameriški turisti s turističnim veličastjem in brez njega, potniki, ki potujejo med Londonom

in Melburneom, mornarji, vojaki in policisti s črnimi fesi, ženske s feredžami in brez njih, otroci, ki že začenjajo trgovati, ob vsem pa še avtomobili, osli in kamele. Nad mestom so v hrib potisnjene revne barake. Lepenkastim hišam revščine je podnebje naklonjeno, saj v Adenu že dve leti ni padla kaplja dežja.

Ko smo se vračali v pristanišče (bil sem še vedno z Georgeom in Pat), nas je vozil zelo zgovoren črnc. Potem ko sem se nekaj časa pogovarjal s Pat, me je vprašal: „You, where come from?“

Dal mi je prednost pred žensko, kar je povsem razumljivo.

„Iz Jugoslavije,“ sem odvrnil.

„Niste iz Jugoslavije, Američan ste. (You not Yugoslav, you Yankee.)“

„Zakaj misliš, da sem Američan in ne Jugoslovani?“

„Zato, ker poznam ljudi po govoru.“

Potem sem mu pokazal potni list in ga prepričal, da sem res to, za kar se izdajam. Ta igra je Georgea tako zabavala, da se je še on izrekel za Jugoslavana. Po mojem potnem listu ni imel črnc nobenih pomislekov več.

„Maršal Tito je dober mož,“ je rekel. „Prav tako kot Naser.“

„Kaj pa Kennedy?“ je vprašal George.

„John Fitzgerald Kennedy,“ je rekel voznik in ga imenoval v vsej njegovi zvočnosti, „ima dolarje in ne misli s svojo glavo.“

„Kako da ne misli s svojo glavo?“ je spet vprašal George.

„Ker je pajac, kot je bil Eisenhower. Če bi ne bil pajac, bi Lumube ne bili ubili. Tako pa počenja to, kar hočejo kapitalisti, ki ga za to tudi plačajo.“

„Vsak dobiva plačo za svoje delo,“ je povzel George.

Okameneli smehlaj

63

JOZE CIUHA

Kot na morju, so nas sprejeli trgovci tudi na suhem. Ze po nekaj korakih me je ustavil Arabec. Se preden sem se zavedal, kaj ponuja, mi je že nataknil na roko zapestno uro. To, da eno že imam, ga ni nič motilo. Bila je ura, ki je vzbujala spoštovanje. Na njej je bilo trikrat preveč števil in trikrat preveč kazalcev. Merila je vse, kar je v zvezi s časom: desetinke sekunde, sekunde minute, ure, dneve in mesece. Zraven je bila antimagnetična in zavarovana zoper udarce, vodo in kaj vem proti čemu še, in se je poleg vsega še sama navijala. Golovo je imela ob vsem tem še kakšno prednost. Ta čudež švicarske urarske tehnike mi je ponujal samo za devet angleških funtov.

Ko sem denar preračunal v dinarje (po uradnem tečaju seveda), sem si moral priznati, da me je moja ura, ki ima trikrat manj števil in kazalcev in ki ne kaže dni ter tudi v vsem drugem dosti manj popolna, stala nekaj tisočakov več. Lahko bi bil jezen nanjo, če bi si bila takrat, ko sem jo bil kupil, sama nastavila ceno. In nemara bi tudi bil jezen, ko bi ne bila z mano preživela in tako vdana prenesla vseh tropskih težav. Marsikatera ura bi namreč odpovedala. Zato mi ni bilo, da bi jo zamenjal, čeprav bi si bil lahko očital staromodne pomisleke. Trgovca pa — bil je živ kot živo srebro — ni hotel popustiti. Prijel

Agrarni investicijski krediti v letu 1965

Zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je objavilo splošne smernice za letošnje akcije investicijskih kreditov. Med akcijami, ki so bile po splošnem zakonu o kmetijstvu označene kot nujni ukrepi na področju pospeševanja kmetijstva in gozdarstva s pomočjo dolgoročnih agrarnih investicijskih kreditov z nizkimi obrestmi, omenjamo predvsem naslednje akcije, pri katerih mora odobritev za doseg kredita dati

● Kmetijska zbornica:

- izboljšanje kmetijskih stanovanjskih in gospodarskih poslopij,
- ukrepi za utrditev kmečkih gospodarstev,
- ukrepi za preusmeritev kmetovanja,
- tovorna pota, vključno dovozov do kmetij,
- gradnja stanovanj za kmetijske delavce,
- pospeševanje govedoreje na storilnost in kvaliteto,
- govedoreja na splošno,
- tehnizacija malih in gorskih kmetij,
- rastlinska proizvodnja na splošno in proizvodnja krme vključno naprav za sušenje zelene krme,
- pobijanje škodljivcev,
- izboljšanje gospodinjstva,
- gospodarstvo z gnojem in izboljšanje hlevov,
- zelenjadarstvo, sadjarstvo in vrtnarstvo vključno ukrepov za odkup in predelavo njihovih pridelkov,
- ukrepi v gozdarstvu, vključno naprav za spravilo lesa.

● Deželna vlada:

- naseljevanje kmetov,
- agrarne operacije, zlasti zložitve zemljišč,
- zaključek elektrifikacije in ojačanje omrežja električnih vodov,
- kmetijske vodogradnje,

— planšarstvo in pašništvo vključno planinskih potov in naprav za spravilo.

Za vse te kredite so bile izdane še posebne smernice, ki urejajo postopek za doseg kredita. Njihova točna določila, ki so zelo obsežna, imajo okrajne kmečke zbornice, kmetijska zbornica in deželna vlada, v kolikor je pristojna za njihovo odobritev.

SPLOŠNE SMERNICE

Obseg znižanja obrestne mere

Zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo daje na vse agrarne investicijske kredite (AIK), ki so bili najeti od 1. januarja 1965 naprej, za vso dobo, v kateri morajo biti vrnjeni, prispevek k obrestim v višini 4,5 odstotka letno. S tem so omenjeni krediti na splošno dosegli profi obrestim v višini 3 odstotka.

Krediti za pogozdovanje površin, ki so bile posekane pred 31. decembrom 1948, nadalje za one površine, ki ne pridejo v poštev za nobeno drugo rabo in za gojitvene ukrepe v gozdu — predvsem za izboljšanje tal potom gnojenja — so krediti dosegli profi 1 odstotka obresti, ker daje ministrstvo v te namene prispevek v višini 6,5 odstotka obresti letno.

Višina kreditov

Spodnja meja za AIK je določena s 5 tisoč šilingi, gornja meja pa s kreditno sposobnostjo posilca, vendar ne sme biti v nobenem primeru višja od dveh tretjin skupnih stroškov, ki jih ukrep zahteva. To pomeni, da za ukrepe, ki stanejo manj kot 7500 šilingov, ni mogoče dobiti AIK.

Vračilo kreditov

AIK je treba na splošno vrniti tekom 10 let in sicer običajno v polletnih obrokih. Tako je n. pr. treba kredit v višini 50.000 šilingov vrniti tekom 10 let v polletnih obrokih po 2500 šilingov dodatno obresti za še nevrnjen kredit.

V ekstremnih gorskokmečkih pogojih, kjer katastrski pokazatelj pokaže več kot 80 točk, se povračilo kredita lahko podaljša tudi na 15 let, vendar daje ministrstvo v teh primerih prispevek k obrestim le za prvih 10 let, za preostalih 5 let pa je treba plačati polne obresti za še nevrnjen kredit.

Posebne smernice predvidevajo za nekatere kredite, kot so nakup strojev in orodja, krajšo dobo povračila.

Za en in isti ukrep ni mogoče dobiti AIK, če je bil zanj dan že agrarni posebni kredit (Agrarsonderkredit).

Jamstvo za AIK

Država jamči za AIK pri kmetijskih posestvih, katerih enolna vrednost ne presega 50.000 šilingov, za 60 odstotkov, pri kmetij-

skih posestvih, katerih enolna vrednost je višja od 50.000 šilingov, pa za 50 odstotkov danega oz. nepovrnjenega posojila.

Ministrstvo je denarnim zavodom, ki izplačujejo agrarne investicijske kredite, naročilo, da pogoje za jamstvo za te kredite kolikor le morejo poenostavijo, da se bodo tudi gospodarsko šibkejši posojiljemalci lahko udeležili uvodoma navedenih akcij.

V kolikor višina kreditov ne presega zneska 50.000 šilingov, naj denarni zavodi dajejo kredite po možnosti brez jamstva ali pa v drugi, kolikor mogoče preprosti obliki jamstva (cesija, menica, pridržanje pravice lastništva do povračila kredita in podobno). Le za kredite, ki so višji od 50.000 šilingov, mora posojiljemalec nuditi zahtevano jamstvo.

Vlaganje prošelj, izvedba in uporaba kreditov

Prošnje je treba, v kolikor spada njihova odobritev v pristojnost kmetijske zbornice, vložiti pri pristojni okrajni kmečki zbornici.

Le-ta je dolžna, da po posebnih smernicah ugotovi potrebo in upravičenost predvidenih ukrepov ter potrebo in upravičenost višine kredita, pri čemer mora tudi ugotoviti, da je posojiloprosilec morebiti že v posesti tudi pocenjenega drugega kredita. Preden prošnje odpošlje kmetijski zbornici, ji mora priložiti izpolnjene predvidene priloge. Ona mora tudi vsakega posilca seznaniti s pogoji za doseg posojila. Za dajanje posojila veljajo pogoji, kakor jih predvidevajo štatuti denarnega zavoda, ki posojilo izplača.

Prošnje, katerih pristojnost spada v pristojnost deželne vlade, je treba vložiti pri deželni vladi.

Uporabo AIK za namene, za katere so bili dani, kontrolira kmetijsko ministrstvo po svojih organih. Posojiljemalec je dolžan, da z računi, potrdili in tudi dejansko dokaže, da je kredit porabil za določene namene. Zato mora že predhodno podpisati izjavo, da privoljuje v kontrolo uporabe kredita.

Podrobneje bomo o nekaterih kreditih spregovorili v prihodnjih obvestilih.

Racionalizacija pitanja mladih goved

(5. nadaljevanje)

Na štirih primerih poskusnega pitanja mladih goved, ki jih je napravil Max-Planckov inštitut za živilnorojo in prehrano živali, nismo le spoznali, da je za kmetovalca pitanje bikcev gospodarsko dosti bolj rentabilno od pitanja volov in telic, marveč smo tudi spoznali, da pri pitanju goveda nizke ter visoke ozke rasti krmo slabše izkoriščajo kot goveda široke rasti, globokih prsi in široke medenice.

PRIPRAVNOST BIKCEV ZA PITANJE SODIMO PO MATERAH

Da dobimo živali takega tipa le od staršev, ki imajo razvito široko okostje ali ogrodje, na njem pa močno razvito mišičevje, se razume samo po sebi. To pa pomeni, da moramo pri nakupu krav za pleme enako gledati na znake vseh treh lastnosti, ki jih od krav zahtevamo: na znake dobre molznosti, visokega odstotka masti v mleku in dobro razvitega mišičevja. Po tem kriteriju moramo presojati tudi bike, h katerim krave pripuščamo ali s katerimi jih osemenjemo.

Zahtevo po razvitem širokem okostju z močno razvitim mišičevjem pa sodobno kmetijstvo postavlja tudi pred organizacije, ki se bavijo z zrejo živine za pleme in z njihovo selekcijo ali pa namenskim križanjem med pasmami. Čas nas uči, da je proizvodnja mleka vedno bolj vzročno povezana s proizvodnjo mesa. Krave, ki so selekcionirane zgolj na proizvodnjo mleka in ki niso primerne rasti z dobro razvitim mišičevjem, koristijo kmetijstvu in družbi manj od krav, ki v molznosti niso ravno rekordne, ki pa imajo dobro razvite znake za naglo priraščanje in proizvodnjo mesa.

Danes še težko govorimo o pasmi, ki bi bila izrazit predstavnik kombinacije zgoraj omenjenih treh lastnosti. V vsaki pasmi srečamo ob živalih s širokim in globokim trupom in dobro razvitim mišičevjem živali visoke in ozke rasti ter živali nizke rasti. Zgoraj omenjeni inštitut je analiziral tudi razlike med temi tipi živali, ki jih je pital do starosti 14 do 15 mesecev. Čeprav so bikci pripadali isti pasmi in so bili potomci iste g a bika, so bile med njimi velike razlike. Tako je višina vihra nihala med 114 in 128 cm. Bikci normalne široke rasti z dobro razvitim mišičevjem so povprečno na dan prirasli za 890 gramov, medtem ko so visoki ozkorastni bikci prirasli le za 879 gramov.

Najslabše so odrezali nizki bikci, ki so prirasli komaj za 730 gramov dnevno. Njihovo pitanje je bilo gospodarsko nerentabilno, ker je izkupiček zaostajal za 63 nemških mark za proizvodnimi stroški. Pri visokih ozkorastnih bikcih je izkupiček presegel proizvodne stroške za 42 nemških mark, pri bikcih normalne rasti pa za 85 nemških mark. Razlika v rentabilnosti pitanja bikcev iste pasme, starosti in iste g a očeta je torej znašala 148 nemških mark ali okroglo 900 šilingov. S tem pa imamo tudi jasn dokaz za gornjo trditev, da je pripravnost bikcev za pitanje v največji meri odvisna od njihovih mater. Ker pa bodo krave, ki zagotavljajo dobro pitanje svojih potomcev, v bodoče vedno dražje od izrazitih molznic, je že danes priporočljivo, da tudi po kmečkih rejah izvedemo ustrezno selekcijo in da odrejamo telice za pleme le od krav, ki kažejo lastnosti za dobro pitanje. (Se nadaljuje)

Silaža v plastičnih vrečah

Rutgers University v New Jerseyju je objavila poročilo o dolgoletnih poizkusih na področju tehnike siliranja. Cilj poizkusov je bilo siliranje v plastičnih vrečah.

V kovinasti obod s prostornino za 1 do 2 toni teže so dali plastično vrečo. Ta obod so postavili na primerno vozilo za traktorjem in travniškimi kombajnom. Ko je bila vreča polna zrezane silaže, so jo vrgli iz oboda in djali vanj novo vrečo, polno vrečo pa so s primernimi sredstvi neprodušno zaprli.

Prednost tega načina siliranja so v lahkem transportu in skladiščenju silaže. Ta sistem omogoča, da silažo kermimo tudi na pašnikih dodatno k pašni travi in da s tem na preprost način izenačimo razmerje med beljakovinami in škrobnimi enotami, kakor živalim najbolj ustreza.

O stroških tega postopka še ni definitivnih podatkov.

Pa kdo jih plača? Odkod jim denar? Od nas, ki nam ga kradejo. Američani nič niso boljši od Angležev in Francozov."

"Zakaj pa ravno od Francozov in Angležev?" je vprašal George.

"Ker so oni kot drugi kapitalisti, ki izkoriščajo druge ljudi in jim kradejo denar."

"Mar mislite, da sami nič ne delajo?"

"Nič me ne briga, kaj delajo doma. Zame je važno, kaj delajo tukaj: kaj delajo pri nas. Čemu so sploh prišli sem? Jih je kdo klical? Kaj bi bilo, če bi prišli zamorci v Anglijo, Belgijo ali Francijo delat pravico belim ljudem? Pravijo, da so nam prišli pomagat, pa nam le kradejo. Povem vam, da nismo tako neumni, da si ne bi znali sami vladati. Pa tudi njihovih dolarjev ne potrebujemo. Čemu Amerika kriči, da jo ogroža Kuba? To je tako, kot da bi rekel slon, da se boji miške. Kako le morejo misliti, da so ljudje na svetu tako neumni. Amerika se boji Kube: kdo jim verjame, ko še sami sebi ne verjamejo!"

"To pa ne bo čisto držalo," ga je prekinil George. "Mnogi so, ki to verjamejo."

"Naj verjame, kdor hoče, mi pa nismo tako neumni: čeprav mislijo, da imamo pod črno kožo tudi črne možgane. Ko sem šel od doma, so bili belci še pri nas. Vsako leto posebej so nam obljubljali vodo. In nikoli je nismo dobili. Zdaj, ko so šli in si vladamo sami, so moji naslednji dobili vodo. In beli pravijo, da bi jim morali biti hvaležni. Le zakaj? Zato, ker so nas vsako leto posebej nalagali in nam pokradli še tisto malo, kar smo imeli? Saj jih nihče ni klical na pomoč. Kar naj govorijo, da jim je Kuba nevarna! Saj so se Lumumbe tudi bali. Zato so ga ubili. In Naserja bi tudi ubili, če bi mogli, in Nehruja tudi in Tita tudi..."

Popoldne smo Aden zapustili. Na ladjo so se vkrcali trije potniki grškega porekla, ki potujejo v Aleksandrijo. Mali Mihael se je najbolj razveselil osemletne deklice, ki ga prerašča za podruogo glavo, a ji vendar na prisrčen otroški način dvori s igračkami, sramežljivimi pogledi in nasmehi.

Ponoči smo zapluli v Rdeče morje. S samotno vožnjo je konec. Družčino na vodi nam delajo poslej mnogi tankerji, ki iz Perzijskega zaliva razvažajo nafto.

*

Včeraj sem po kosilu opazil na jamboru modro-rumeno-zeleno zastavo. Čif je povedal, da bomo okoli 14. ure zapluli v Port Sudan.

Precej časa smo se bližali celini, preden smo zaznali obrise zemlje. Sopara sive megle nam je dolgo kljubovala. Naposled je George ujel v daljnogled razbitino nasadladje. Kmalu zatem ko smo si jo vsi ogledali z otroki vred, smo uzrli kopno.

Port Sudan je na naši vožnji prva afriška luka. Odkril se nam je s podobno puščobnostjo, kot na poti z "Romanijo" Džibuti.

Puščava, sonce, bencinski tanki, pusta skladišča, ladijski jambori, pristaniški žerjavi in goli hribi v ozadju, to je kompozicija po civilizaciji ranjene divjine. Prizor za predstavo globoke in temne zamorske melanholije, obarvane s sivkasto rjavo barvo peska, prahu, presušene zemlje, revščine, neskončnosti in sonca. Potem, ko smo zagledali hiše, hiše v ozadju in avtomobile, čolne, tračnice, vagone in ljudi, je bila ob vsem, kar smo videli, barva neba še vedno najbolj vesela. Morje se mi je zdelo težko ko stopljena kovina. Če bi bil naravnal poglede mimo mesta in pristanišča na levo in desno ter priprl oči,

bi bila podoba Port Sudana zgolj fata morgana: tehničirana oaza današnje dobe sredi puščave.

Pred pristaniščem nas je sprejel pilot in nas med mnogimi ladjami varno zapeljal v pristanišče. Vsi pomoli so bili zasedeni. Med francoskimi, grškimi, japonskimi, liberijskimi in drugimi ladjami se je stiskala jugoslovanska "Zenica."

Ko smo vrgli sidro, so se na čolnih in splavih pripeljali pristaniški delavci, pripadniki plemena Fuzi Vuzi. Ti delavci so na glasu kot izredno prizadevni in najbolj hitri daleč naokrog. Opazoval sem jih, za kar je bilo dosti prilike. Slikati se niso pustili. Za denar pa so privolili tudi v to.

Fuzi Vuziji so sloki, mišičasti moški, lepo grajeni, s precej temno poltjo. Razen tega da slavijo kot dobri delavci, slovijo še po tem, da smrdijo bolj od dihurjev. Slovijo pa tudi po pričeskah, ki so podobne košatim, grivistim lasuljam. Kodrasti, ščetinasti lasje jim obkrožajo glavo kot črno obarvana svetniška aureola. Štrlijo na vse strani in padajo zlepljeni na temenu, v šopih po vratu navzdol. V to štrlenasto, od prahu sivo grivo so vtaknjene iz lesa izrezljane vilice, s katerimi Fuzi Vuziji krotijo srbečico na lasišču. S prsti namreč ne prodrejo skozi goščo zlepljenih las. Vendar nimajo vsi takih lasulj. Povedali so mi, da si moški, ko se poročijo, porežejo vso kosmatiljo. Zares jih je bilo dosti med njimi tudi z obritimi lobanjami. Nad komolcem leve roke so imeli privezane po eno ali dve kovinski škatljci. Verjetno jim služijo kot amuleti. Oblečeni so bili v umazane cunjne, na katerih razen umazanije ni bilo barve. Med delom so si prepevali: prav tako enolično kot delavci v Džibutiju. Delali so zares silno hitro, kar je v tej vročini še toliko bolj neverjetno.

(Nadaljevanje sledi)

Ze na prvi pogled se mi je smilil. Morda zato, ker je stal pred njim prazen kozarec, pred menoj pa poln, morda pa tudi zato, ker je bila moja obleka nova, njegova pa že zelo oguljena. Pri takšnih srečanjih prične človek nehoti razmišljati o samem sebi. Čez dvajset let bom jaz sredi

Moj vlak je odpeljal šele čez pol ure. Imel sem še čas. Razen tega se je v meni vzbudilo zanimanje, ker sem slutil, da bo sledila izpoved. Pričakujoče sem ga pogledal. — Ime mu je bilo Chris Selby, — je pričel možak svojo pripoved. — Tedaj je bil znan in uspešen gledali-

In dvakrat na leto je tudi spravljal Pariza v London približno pet tisoč ur. Morda je slišati malce pretirano, toda neverjetno je, koliko ur lahko skrrijemo v avto, če 65-litrski bencinski tank razdelimo tako, da je v njem prostora samo za deset litrov

by kot gledališki agent obvladal do popolnosti. Na koncu bi gospod Audiati svojemu družabniku najraje potisnil nož med rebra, če ne bi s tem izgubil svojega rednega dobička. Izjavil je le, da je ure iz Švice prejel in jih natovoril v avto, ne da bi jih pregledal. Obljubil je, da bo v naslednji pošiljki z bratoma skrbno pregledal vsako uro.

Naslednji dan je Selby porabil za to, da je iskal nove plesalke za svojo londonsko revijo. Zvečer je telefonično Audiatu in izvedel, da so ure iz Švice prispele. Takoj je odpeljal svoj avto v Audiatovo garažo in dal dobavitelju natančna navodila, kako morajo biti ure povite.

Drugo jutro se je Chris že okoli četrte ure peljal s svojim avtom proti Calaisu. Zadovoljno je prepeval, in kjer koli je srečal na cesti kakšno mlado dekle, se ji je občudujoče nasmehnil.

Bilo je hladno jutro in ko je prispel v Calais, ni delal francoskim carinikom nobenih težav. Zapeljal je svoj avto na ladjo, sam pa je stopil v ladijski bar in popil močan konjak.

Carinika v Dovru je dobro poznal. Bil je mož približno njegovih let. Chris Selby mu je pripovedoval najnovejšo pariško šale in odgovarjal na običajna vprašanja. Vse je šlo dobro in Chris je že hotel vstopiti v svoj avto, ko so nenadoma zatulile vse sirene in so vsi ljudje obstali.

Chris Selby je vedel, kaj to pomeni. V tistih dneh so se ljudje še živo spominjali prve svetovne vojne. Enajstega novembra — na dan sklenitve premirja — so vsako leto zatulile sirene. Vsi ljudje so obstali na svojih mestih. Dve minuti je vladala popolna tišina. Celo galebi so prestrašeni obmolknili s svojimi hreščanjem. Chris Selby in carinik sta stala kot dva kipa ob avtu. Lahko bi slišala buciko, ki bi padla na tla.

Nihče ni izpustil bucike, toda Chris Selby in carinik sta slišala nekaj drugega: ne sicer posebno glasno, toda vendar dovolj glasno, da je slišal carinik, je bilo slišati tiktakanje pet tisoč ur.

Da bi se prepričala o kvaliteti vsake posamezne ure, sta bila ne posebno bistra brata gospoda Audiata navila vseh pet tisoč ur...

*

Na tem mestu je možak prekinil svojo zgodbo in ponovno segel po pivu in šunkarici. Ni mu bilo žal tistih petih frankov, ki sem mu jih dal. Zgodba je bila zanimiva. Toda hotel sem izvedeti še več. Dejal sem:

»Če mi boste zdajle rekli, da ste

DOMISLICE

● Sreča ne pozvoni na vratih. Nenadno pride in če dobro ne pazimo nanjo, odide. Sreča se nikdar ne ušede. 000

● Srečen biti se pravi ne biti nesrečen. To ljudje radi pozabljajo. 000

● Malo sreče, malo toplote, malo smeha — to je velika sreča. 000

● Velika sreča je le v spominu in hrepenjenju. Kdor ima poleg tega še malo sreče, je lahko zadovoljen. 000

● O človeku, ki se mu vse posreči, pravimo, da ima srečo. Pa ima le uspeh. 000

● Velika nesreča je vidna, velika sreča nevidna. 000

● Človeku, ki nikdar nima sreče, ni mogoče pomagati, pri njem nekaj ni v redu. 000

● Vedno upaj na malo sreče in laže boš živel. 000

● K pravi uporabi časa spada najmanj toliko vzgoje, kot k pravi uporabi denarja. 000

● Kdor nima denarja, ga prosil, ali pa si ga izposodi. Kdor pa nima časa, temu ni pomoči. 000

● Izgubljeni denar lahko najdemo, nikdar pa izgubljenega časa. 000

vi Chris Selby, vam bom dal dvajset frankov za uro!»

Toda stari me je pogledal in zmajal z glavo.

— Selby je pred nekaj leti umrl. Ne, jaz sem bil carinik. S svojim očarljivim smehljajem me je v desetih minutah pregovoril, da sem za dobro nagrado postal njegov tiho-tapski družabnik — in dve leti pozneje so naju oba prijeli...

VICTOR CANNING

Mož, ki je sovražil ure

šestdesetih let kot on zdaj — in v dvajsetih letih se utegne marsikaj zgoditi.

Sklonil se je naprej in se naslonil na mizo. Iz žepa svojega telovnika je izvlekel uro in jo položil med naju. Bila je dobra srebrna ura z zlatimi kazalcji, kakršnih zdaj ne uporabljajo več.

— Za dvajset frankov bo vaša. Ne bojte se, pošteno sem jo plačal.

Po načinu, kako je takoj prešel na zadevo, sem spoznal, da je imel mnogo izkušenj v takšnih stvareh.

— Ne potrebujem je, — sem dejal. In ker se mi je možak smilil, sem mu hkrati z uro stisnil prek mize tudi pet frankov.

Ko sem opazil presenečenje v njegovih očeh, sem naročil zanj steklenico piva in šunkarico.

— Ljubše bi mi bilo, če bi kupili uro, — je dejal, ko nama je natakara postregel.

— Ne mislite več na to, — sem odgovoril.

Napravil je dolg požirek.

— Sovražim ure! — je dejal nenadoma s takšno grenkobo, kakor da bi se spominjal neprijetne preteklosti. — Vse se je pričelo z njimi.

ški agent v Londonu. Zaslužil je dobro, toda kljub temu ni mogel premagati skušnjave, da bi ne zaslužil še kakaj po strani, čeprav ta pot ni bila čisto poštena.

Iz možakarjevega nadaljnega pripovedovanja sem povzel, da se je vse to dogajalo pred kratkimi dvajsetimi leti — pred prvo svetovno vojno. Ta Chris Selby je bil torej mož sladkih besed, kadar je bilo treba kaj doseči, in hladen računar, kadar je šlo za njegovih dvajset odstotkov pri poslu.

Imel je navado, da je pet do šestkrat letno odpotoval v Pariz, kjer je sklepal nove pogodbe in angažiral nove igralce. Njegov očarujoči smehljaj mu je pomagal, da svojih večerov na Champs-Élysées ni preživljal sam. Njegovi posli so mu omogočali, da mu ni bilo treba prešteti svojih frankov.

Dvakrat na leto se je odpeljal v Francijo s svojim avtomobilom.

Potoval je vedno prek Dovra in Calaisa, kjer ga je večina carinikov že dobro poznala. Z njimi je navezal prijateljske stike in jim včasih velikodušno daroval brezplačne vstopnice za svoje londonske in pariške prireditve.

bencina, in če ima razen tega avto še dvojna tla. Seveda je bilo treba v tem primeru avto pogosteje ustavljati in polniti z gorivom. Toda kaj je že to, če človek zasluži pri vsaki vožnji kakih dvajset tisoč frankov!

— Tedaj torej, — je pripovedoval stari mož dalje, — se je odpeljal Chris precej slabe volje iz Londona. Ne morda zato, ker bi si delal skrbi zaradi carinikov, ampak zato, ker je bil besen na moža, ki mu je ure dobavljaval. Kakih tisoč ur iz njegovega tovora se namreč sploh ni dalo naviti, večina drugih ni ustrezala naročeni kvaliteti in sploh je bila vsa pošiljka tako slabo povita, da so mnoge ure priskele poškodovane na cilj.

Njegov dobavitelj je bil neki monsieur Audiati, pariški juvelir, ki je vodil svoje podjetje skupno s svojima dvema ne posebno bistrima bratoma. Monsieur Audiati ni bil le sposoben trgovec, temveč je bil tudi zelo previden. Chris Selby je bil njegov edini odjemalec za to vrsto posla in monsieur Audiati se je raje zadovoljil z rednim manjšim dobičkom dvakrat na leto, kot da bi se spuščal v nevarno razširjanje svojega posla.

Praden je Chris Selby zapustil Pariz, je običajno pustil svoj avto čez noč v garaži gospoda Audiata, ki ga je s svojima — ne posebno bistrima — bratoma do jutra natovoril z urami.

Kakor že omenjeno, Chris Selby je bil tokrat jezen na svojega dobavitelja, in ko je prispel v Pariz, se je odpeljal takoj h gospodu Audiatu. Njegov očarljivi smeh je izginil in na ubogega Audiata se je vsula toča ne ravno izbranih besed. Ni pozabil tudi na to, da je vstavil v svoj hudournik besed od časa do časa tudi kakšno zlobno pripombo o trgovcih nasploh in o francoskih trgovcih posebej. Bila je predstava, ki jo je Sel-

Na rezilu britve

Ce-Kiang je bil velik cesar, ki je nekoč vladal nad vso Kitajsko. Vsi so hvalili njega in njegova dela. Toda Ce-Kiang je bil tega vajen od mladosti in zato ga je vse to utrudilo. Mračne misli so mu rojile po glavi, mučilo ga je dolgočasje. Zazelel si je smrt, ni pa bil dovolj braber, da bi si sam končal življenje.

Vsako jutro, ko so sončni žarki pozlatili strehe prepovedanega mesta, je prihajal v cesarsko palačo Lang-Fu, cesarski osebni brivec. Bil je to star mož z dobrimi očmi. Evnuhi in sluge so ga spremili do cesarjevih soban, britve pa mu je nosil pomočnik. Nekateri teh britev so imele držaje iz slonove kosti, druge iz ebenovine, vse pa so bile okrašene z dragimi kamni. Le ena britev je imela preprost lesen držaj.

Nikoli poprej niso cesarjeve utrujene oči vidle tega preproste-ga noža. In ko je ostro rezilo drselo po cesarjevem obrazu, je Ce-Kiang pomislil, da bi zadostoval samo rahel gib brivčeve roke in bi ga za vselej rešil bednega životarjenja.

Ce-Kiang je zapodil slugo iz sobe in ko sta bila sama z Lang-Fujem, mu je dejal: »Lang-Fu, sklenil sem umreti, ti pa boš moja voljo izpolnil!«

Lang-Fu je padel na kolena, cesar pa je dodal: »Preden mine mesec, mi boš prerezal goltanec, ne da bi me prej opozoril!«

Starček se je tresel po vsem telesu. Rad bi bil ugovarjal, toda pod strogim cesarjevim pogledom je sklonil glavo in mrmral: »Želja nebeškega sina se bo izpolnila.« Nato je odšel.

Cesar je v srcu čutil globoko srečo. Bil je vajen brezpogojne poslušnosti svojih podložnikov in ni dvomil, da ga stari brivec ne bi ubogal.

Drugo jutro je prišel — kakor vsak dan — Lang-Fu. Ce-Kiang je bil prepričan, da zapovedi ne bo tako hitro izpolnil. Kljub temu je gibe brivčeve spretno roke spremljal z veliko pozornostjo. Ves teden se je ponavljala miroljubna ceremonija, ki je imela za cesarja priokus pogrebne obreda. Dan za dnevom je cesar čutil, da mu je smrt vse bliže. Poskušal je razbrati svojo usodo iz obraza starega moža, toda njegove poteze niso ničesar izdale.

V teh dneh se je veliko spremenilo. Cesar je podzavestno čutil, da je zopet vzljubil življenje, da so mu ljudje prijatelji in da uživa v nasmehu lepih žena. Dotlej neznana nežnost se je zlila v njegovo dušo. Včasih se je zalotil, da žalostno vzdihuje. Ure so bile sončne kakor dragoceni plodovi in neizmerno bogate. Ko je mrak ugasnil škrlatno rdeče zmajevе oči na strehi palače, je cesar čutil, da mu groza stiska srce. Takrat je zbudil svoje najzvestejše sluge, vendar ga nihče ni mogel umiriti.

Nekega jutra je Lang-Fu nalahno pritisnil rezilo na cesarjev vrat. Cesar je otrpnil in malo je manjkalo, da ni zavpil, naj preneha z britjem. Toda nož je mirno drsel dalje po cesarjevem obrazu.

Cesarja ni več zapustil spomin na ta dogodek. Ko je brivec odšel, si je globoko oddahnil.

Da pa bi svoji božanski osebi prihranil ponižajoči preklic svoje zapovedi, je zapovedal, naj zvestemu brivcu Lang-Fuju odseka jo glavo.

W. BREINHOLT

Povabilo na večerjo

Aleksander Hansen in njegova žena sta bila povabljeni na večerjo h konzulu Piepinbrinku. Hansen je trgovec na veliko, zdi se mu zelo važno, da ostane v dobrih odnosih s konzulom, zato sta bila sproga Hansen ta večer nekoliko vznemirjena.

Že se je bližala pol sedma ura. Gospa Hansen je nekajkrat zaman poskušala vstopiti v kopalnico. Vrata so bila zaklenjena.

»Trenutek!« je v kopalnici jezno zavpil njen mož. »Kje je pravzaprav moj čopič za britje? Si ga ti kam založila, Elfrieda?«

Odpri je vrata, da bi mu žena lahko pomagala pri iskanju.

»Imaš ga vendar v roki!«

»Res. Mislim, da je to milo.«

Deset minut pozneje je odjeknil njegov glas iz spalnice.

»Elfrieda! Kje je moja srajca?«

Pohitela je in mu jo dala.

»Ne, ta mi je premajhna. Če jo oblečem, se bo na vseh straneh razparala.«

»Druga ni zlikana.«

»Prosim te, zlikaj jo zdaj.«

Elfrieda je vzdihujoč vzela likalnik. Njen mož se je pojavil v kuhinji.

»Na progastih hlačah manjka gumb,« je zamrmral.

Žena je izključila likalnik, hitro vzela sukanec in iglo, da bi prišla gumb na hlače. Hansen je medtem odšel v kopalnico, da bi se počesal.

»Če boš tekal sem in ja, ti ne bom mogla pritihi gumba!« je razburjeno zavpila žena.

»Čas bežil Morava biti točna. Konzul ne mara zamujanja.«

Slednjic je bil gumb pritihi.

»Moje naramnice! Za vruga, kje so moje naramnice?«

»Nimam jih jaz na sebi.«

»Potem jih išči. Ti si obesila hlače v omaro.«

Elfrieda je našla naramnice in jih prinesla v spalnico. Ko je prišla tja, ni bilo moža nikjer. Slednjic ga je zagledala. Ujel se je pod posteljo, kjer je iskal gumb od ovratnika, ki mu je padel iz rok. Dvignila je posteljo, da se je lahko izvlekel.

»Bodi tako prijazna in mi poberi gumb,« je rekel Hansen, »ti nisi tako debela kot jaz. Sicer se bom zopet ujel pod to prekleto posteljo.«

Ko se je pojavila z gumbom, moža zopet ni bilo. Vpil je iz kopalnice:

»Lasje mi nikakor nočejo stati, kot bi rad. Pomagaj, Elfrieda!«

Elfrieda je pomagala.

»So moji čevlji čisti?«

»Ne ti!« — je razburjeno zavpil, ko mu je žena prinesla nove čevlje. »Dobro veš, da v teh ne morem dolgo vzdržati. Ožulijo mi prste takoj, ko jih obujem. Kje so drugi?«

»Niso očiščeni.«

»Potem jih, prosim te, prinesi takšne, kakršni so, nimava več mnogo časa.«

Hansen je potegnil iz omare kravato. Poskušal je zavzeti, a mu nikakor ni uspelo. Ni in ni ji mogel dati zaželene oblike.

»Elfrieda!« je rjovel, »Elfrieda!«

Elfrieda je čistila čevlje. Slednjic se je pojavila.

»Kravate si ne morem lepo zavzeti.«

Elfrieda mu je zavezala kravato. Zadovoljno in samodopadljivo se je opazoval v ogledalu. Nato je oblekel plašč.

»Elfrieda!« je zavpil v spalnico. Žena ni odgovorila. Vstopil je v sobo. Elfrieda je v domači obleki sedela pred ogledalom in se česala.

»Prekletstvo,« je zamrmral. »Mar še nisi pripravljena? Kaj si delala ves čas?!«

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 8.15 Jutranji koncert — 9.00 Pozdrav nate (razen sobote in nedelje) — 10.00 Za gospodinjno — 11.00 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonavi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalna športna novica — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 6. 3.: 8.05 Domači vrt — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Križana dekla — 16.00 Ali poznaš Koroško — 17.15 Veseli delopust ob glasbi — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.15 Orkestralni koncert — 22.20 Glasba za lahko noč.

Nedelja, 7. 3.: 8.05 Kmečka oddaja — 12.55 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.00 Avstrijsko smučarsko prvenstvo — 13.45 Koroška lovška ura — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.00 Sama veselja z glasbo — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 V lastni zadevi.

Ponedeljek, 8. 3.: 8.00 Domača književnost — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Mladina in film — 20.15 Brati in razumeti — 20.30 Staroavstrijska slikarnica — 21.15 Za mesto in podeželje.

Torek, 9. 3.: 8.15 Jutranji koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.45 Ljudstvo in dežela — 18.00 Koroška avla in materevija — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Aktualna literarna oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Sonkin, tragikomedija — 21.30 Toj, loj, loj.

Sreda, 10. 3.: 8.15 Orkestralni koncert — 15.30 Ti si moja — 15.45 Predstavljamo vam — 18.00 Aktualna reportaža — 18.30 Znanstvena govorilna ura — 20.15 Orkestralni koncert.

Četrtek, 11. 3.: 8.15 Glasba Roberta Schumana — 15.15 Ura petja — 15.45 Odkar sem te zagledal — 18.00 Koroška kulturna poročila — 18.20 Gospodarski komentar — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Od pepelnice do cvetne nedelje — 21.10 Prepevamo in pripovedujemo o deželi Drave.

Petek, 12. 3.: 8.15 Orkestralni koncert — 15.15 Komorna glasba — 18.00 Koroške godbe na pihala — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Seina-Donava — 20.45 Bilo je nekoč — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste (razen nedelje) — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave za Avstrijo — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporterji med poljo — 18.00 Vsakodnev-

RADIO PROGRAM

na glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo zvečer — 21.55 Športni komentar.

Sobota, 6. 3.: 8.20 Pestra jutranja glasba — 9.30 Badiče čisto liho — 13.20 Odmevi iz Avstrije — 14.00 Tehnični razgledi — 16.00 Za delovno ženo — 17.40 Vsaka stvar ima dve strani — 18.30 Šeststo let dunajske univerze — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.30 Velika šansa — 20.15 Avstrijska hit-parada — 22.20 Male dragocenosti.

Nedelja, 7. 3.: 8.15 Kaj je navega — 10.00 Tedensko ogledalo domačega tiska — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Dramatizirana nedeljska priprave — 15.00 Ob Donavi in ob Innu — 16.00 Temza-Donava — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 20.15 Geometer miterija — 21.15 Ob zibelki evropskega energetskega gospodarstva.

Ponedeljek, 8. 3.: 8.10 Da, to je moja melodija — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.30 Zaljubljene gosli — 16.00 Otrška ura — 17.15 Brali smo za vas — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Katarina Ismailova, opera — 22.15 Glasbeni vodič.

Torek, 9. 3.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 13.20 Pomembni orkestri — 15.30 Cocktail z ansambli — 17.15 Znanje za vse — 17.40 Slikar Rudolf von Alt — 19.30 Poleli z nami — 20.30 Dirigira Robert Stolz — 21.30 O tem lahko mirno govorimo.

Sreda, 10. 3.: 8.10 Z veselo igrano — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 14.00 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 Literarni portret — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halo, teenagerji — 20.15 Vseh devet — 22.15 Tretje znamenje.

Četrtek, 11. 3.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Peko v glasbi in pesništvu — 15.30 Zabavna glasba — 16.00 Iz dela čebelnjega zdravnika — 17.15 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Tega ne slišimo vsak dan — 20.00 Vindobana, ti lepa mesto — 21.00 Svet enciklopedije — 22.15 Pesem pripreje.

Petek, 12. 3.: 8.10 Glasba na fekočem traku — 13.30 Za prijatelja opere — 14.10 Sodobni avstrijski komponisti —

15.45 Glasba Nica Dostala — 16.00 Otrška ura — 17.15 Znanje za vse — 17.30 Slušna igra — 21.00 Mi in gora — 22.15 Vedre viže.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 6. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 18.25 Za prijatelja konca ledna.

Nedelja, 7. 3.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 8. 3.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za našo vas — 18.00 Športni obzornik.

Torek, 9. 3.: 14.15 Poročila, objave — Od uglajenosti zunanjih družabnih oblik k notranji uglajenosti mladega človeka — Ura pesmi.

Sreda, 10. 3.: 14.15 Poročila, objave — Kar želile, zaigra.

Četrtek, 11. 3.: 14.15 Poročila, objave — Koroški kulturni pregled — Zbor slovenske gimnazije v Celovcu.

Petek, 12. 3.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — 5 knjižne police — Mala davčna abeceda.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvenca 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz Poročila: 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.00 Dobro jutro — 11.00 Za avtomobiliste — 12.05 Kmełjska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočaja vam — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik.

Sobota, 6. 3.: 8.05 Poja kvintet Gorenjci — 9.25 Igrajo gojenci glasbenih šol — 12.15 Čez hrib in dol — 12.30 Chopinovi plesi — 14.05 Odlomki iz opere „Nikola Subić Zrinjski“ — 14.35 Voščila — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 V soboto zvečer — 21.00 Zaplešite z nami — 22.10 Oddaja za našo izseljenca.

Nedelja, 7. 3.: 8.00 Cudovito mesto Ninograd, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši! — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.50 Pred domačo hišo — 16.00 Humoreska ledna — 17.05 Majhni operni koncert — 17.30 Neukradeni avto, radijska igra — 18.30 Lohka koncertna glasba — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.30 Iz slovenske simfonije glasbe — 22.10 V plesnem ritmu.

Ponedeljek, 8. 3.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Iz naše narodne zakladnice — 10.35 Naš podlistek — 12.15 Kvintet bratov Avsenik — 12.30 V naravi in v salonu s slovenskimi skladatelji — 14.05 Odlomki iz Puccinijeva opere „Turandot“ — 14.35 Voščila — 15.30 Zabavni zbori in godala — 17.05 Glasbena križanka — 18.45 Narava in človek — 20.00 V tričetrtinskem taktu — 22.10 S popevkami po svetu.

Torek, 9. 3.: 8.05 Veseli planšarji — 12.15 Šiptarske narodne pesmi — 12.30 Iz koncertov in simfonij — 15.30 V terek nasvidenje — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Pol ure s plesnim orkestrom RTV Ljubljana — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.20 Črni šah, radijska igra — 21.20 Serebnadi večer.

Sreda, 10. 3.: 8.05 Glasbena malineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Domače pesmi in napevi — 10.45 Človek in zdravje — 12.15 Čez hrib in dol — 14.35 Kaj in kako pojejo otroci — 15.30 Folklorna oddaja — 17.05 Ob 90-letnici rojstva Mauricea Ravala — 18.45 Naš razgovor — 20.00 Zbor Slovenske filharmonije — 20.20 Tako pojo in igrajo v Bukarešti — 20.40 Mesečnica, opera.

Četrtek, 11. 3.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 9.45 Slovenske narodne — 12.15 Na kmečki peči — 12.30 Proli morju — 14.35 Voščila — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Odskočna deska — 18.45 Je-

BARVE
 ščitijo in olepšajo.
 Kvalitetne lake in vse potrebščine za barvanje dobite pri
**Podjunska trgovska družba
 bratje Rutar & Co.**
 Dobrla vas - Eberndorf

Nedelja, 7. 3.: 8.30 Kmełjska oddaja — 11.00 Morje v slovenski pesmi — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — 14.30 Sedem dni po svetu — 15.30 „Pozor, kdo strelja“, kriminalka — 20.30 Iz slovenske folklore — 21.00 Vabilo na ples.

Ponedeljek, 8. 3.: 11.45 Italijanski orkestri in pevci — 17.20 Širimo obzorja — 18.30 Koncertisti naše dežele — 19.15 Plošče za vas.

Torek, 9. 3.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 17.20 Italijanska po radiu — 18.30 Sodobna simfonična glasba — 19.00 Kraška flora — 20.35 Kulturni odmevi — 22.00 Slovenske novele 19. stoletja.

Sreda, 10. 3.: 12.15 Brali smo za vas — 13.30 Prijetna srečanja — 18.30 Skladatelji v očeh njihovih sodobnikov — 19.15 Higiena in zdravje — 20.35 Simfonični koncert.

Četrtek, 11. 3.: 11.45 Rimski motivi — 17.20 Italijanska po radiu — 17.35 Iz albuma lahke glasbe — 18.30 Glasbena oddaja za mladino — 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti — 20.35 Primer Papaloe, anadejanka.

Petek, 12. 3.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.30 Slovenski solisti — 19.00 Italija in južni Slovani — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.30 Socialne vede.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 6. 3.: 17.00 Mladi dimnikar — 17.30 Knjižni kotiček — 18.35 Kaj vidimo navega — 19.30 Cas v sliki — 20.10 Glasba na Atlantiku — 21.45 Skrivnostno okno, kriminalni film.

Nedelja, 7. 3.: 17.00 Svet mladine — 17.45 Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu — 19.00 Družina Leitner — 19.30 Aktualni šport — 20.15 Bridge s stricem Tomom — 22.10 Sedem dni svetovnih dogajanj.

Ponedeljek, 8. 3.: 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Namočina za domačine — 19.30 Cas v sliki — 20.10 Majret in fiziološka — 21.05 Oddaja Rdečega križa — 21.25 Evropsko prvenstvo v hokeju na ledu.

Torek, 9. 3.: 18.33 Tečaj angleščine — 19.00 Premišljevanje se obrestuje — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Horizonti — 21.15 Zadnji dnevi človeštva.

Sreda, 10. 3.: 11.20 Maigret in fiziološka — 16.30 Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu — 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Cas v sliki — 20.10 Nepopolni zakon — 21.40 Z najboljšimi pripravili.

Četrtek, 11. 3.: 11.00 Winston Churchill — 12.00 Varstvo živali — 17.45 Evropsko prvenstvo v hokeju na ledu — 18.33 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Kvartet — 21.35 Zadnji dnevi človeštva.

Petek, 12. 3.: 11.00 Kvartet — 18.33 Za ljubitelja znamk — 19.00 Trg koncem tedna — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Zlata leta — 21.05 Mestni pogovori.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 6. 3.: 16.50 Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju — 17.40 Ključčeva domača naloga — 18.25 Obzornik — 19.30 Vsaka sobota — 19.45 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.45 S kamera po svetu — 21.45 Humoriščična oddaja — 22.15 Golo mesto.

Nedelja, 7. 3.: 9.00 Kmełjska oddaja — 9.45 Mendov spored — 10.30 Film za otroke — 11.00 Prenos športnih prireditev — 18.00 Mladinski TV klub — 19.00 Svetnik — 20.00 Dnevnik — 20.45 Quiz.

Ponedeljek, 8. 3.: 16.40 Ruščina — 17.10 Govorimo angleško — 17.40 Francozi pri vas doma — 18.10 Risanke — 18.25 Obzornik — 18.45 Energokombinat Velenje — 19.15 Tedenski športni pregled — 20.00 Dnevnik — 20.30 Biseri glasbene literature — 20.40 Sova, igra.

Sreda, 10. 3.: 17.10 Učimo se angleščine — 17.40 Tik-tok — 17.55 Pionirski študio — 18.25 Obzornik — 18.45 Dosežki znanosti — 19.15 Pisma — 19.45 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Lirika — 20.40 Crno na belem — 21.30 Kulturna panorama.

Četrtek, 11. 3.: 11.00 Francozi pri vas doma — 16.40

Ta teden vam priporočamo

- Leonid Leonov: **JAZBECI**, roman iz prve svetovne vojne, 408 str., pl. 24 šil.
- Walter Lord: **TITANIK**, tragedija velike potniške ladje, 200 str., br. 18 šil.
- Jack London: **HČI SNEGA**, roman o iskalcih zlata na Aljaski, 176 str., kart. 24 šil.
- Alberto Manzi: **MREŽE SE RAZPIRAJO**, zgodba o naselju bobrov, 96 str., ilustr. ppl. 10 šil.
- Guy de Maupassant: **NJENO ŽIVLJENJE**, roman, 268 str., pl. 26 šil.
- Robert Neumann: **DRUGA STRAN MESECA**, roman povratka iz jelnškega taborišča, 152 str. br. 21 šil.
- Milan Nikolič: **PRSTAN Z ROŽO**, detektivski roman, 160 str., ilustr., br. 18 šil.
- Radko Polič: **PARTIZANOVİ OBISKI**, zapiski s povojnih obiskov v krajih partizanskih bojev, 120 str., kart. 21 šil.
- Veljko Petrovič: **PREPELICA V ROKI** in druge novele, 340 str., pl. 30 šil.
- Theodor Plievier: **MORSKI PSI**, roman iz mornariškega življenja, 180 str., br. 7 šil.
- Jara Ribnikar: **ZMAGA IN PORAZ**, roman iz vojnih časov, 158 str., pl. 18 šil.
- Ivan Ribič: **GOZDOVI SO MI POVEDALI**, zbirka partizanskih novel, 208 str., pl. 20 šil.
- Josip Ribičič: **ZA ZAPAH!**, zbirka črtic iz življenja v ječi, 144 str., ilustr., ppl. 8 šil.
- Jose Eustasio Rivera: **VRTINEC**, roman o nabiralcih kavčuka v Kolumbiji, 284 str., ppl. 30 šil.
- Smiljan Rozman: **TEDEN IMA SEDEM DNI**, zbirka otroških zgodb, 132 str., ilustr., br. 22 šil.
- Mara Samsa: **TRST JE KLICAL**, zbirka novel in črtic, 184 str., slik. priloge, br. 21 šil.
- Frans E. Sillanpää: **TRUDNO ŽIVLJENJE**, roman iz finskega podeželja, 176 str., ppl. 20 šil.
- Ignazio Silone: **FONTAMARA**, podoba italijanskega življenja pod fašizmom, 224 str., br. 12 šil.
- Aleksander Solženicin: **EN DAN IVANA DENISOVIČA**, novele iz sibirskega taborišča, 232 str., br. 30 šil.
- Breda Smolnikar: **OTROČKI, ŽIVLJENJE TEČE DALJE**, zbirka črtic, 116 str., ilustr., br. 28 šil.
- Miriam Steiner: **VOJAK Z ZLATIMI GUMBI**, usoda otroka med nacističnim nasiljem, 88 str., ilustr., br. 24 šil.
- Ramon Sender: **KRALJ IN KRALJICA**, roman iz španske državljanske vojne, 190 str., br. 20 šil.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

Izkušnje povojnih let kažejo, da se pri volitvah ni mogla uveljaviti nobena nova stranka. Glas, oddan za tako stranko, je torej vržen proč in koristi le Slovincem sovražnim silam!

zikavni pogovori — 20.00 Četrtek večer — 21.00 Literarni večer — 22.10 Od popevke do popevke.

Petek, 12. 3.: 8.05 Popularen izbor domače orkestralne glasbe — 8.55 Pionirski tednik — 10.35 Nova na knjižni polici — 12.30 Iz oper hrvaških avtorjev — 14.35 Schubert štirinotno — 15.30 Lužiško-srbske narodne pesmi — 15.45 Nova v znanosti — 18.15 Revija naših pevcev zabavne glasbe — 18.45 Kulturna kronika — 20.30 Tedenski zunanepolitični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Za ljubitelja jazzu.

RADIO TRST

Slovenske oddaje

Sobota, 6. 3.: 12.15 Okna v svet — 15.00 Valan — 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine — 17.30 Pisan balončki — 19.15 Družinski obzornik — 20.35 Teden v Italiji — 20.45 Slovenski oklet.

Ruščina — 17.10 Govorimo angleško — 17.40 Na erko na erko — 18.25 Obzornik — 18.45 Po Jugoslaviji — 19.15 Glasbena porota — 20.00 Dnevnik — 20.40 Balada o faščici — 21.30 Koncert v študiju.

Petek, 12. 3.: 17.10 Učimo se angleščine — 18.10 Trstika in kovač — 18.25 Obzornik — 18.45 Rdeči signal — 19.15 Sami smo izbrali — 20.00 Dnevnik — 20.30 Tri zgodbe — 22.30 Sprehod po svetovnih galerijah.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik; uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlja. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.

JESSUR
**Traktorsattelspritzen
 Bandspritzgeräte**
 In vielen Kombinationen für die
Schädlings- und Unkrautbekämpfung
 Preise und Angebote durch Ihren Fachhändler oder von
**Metallwarenfabrik V. Jessernigg & Urban, Graz Babenbergerstrasse 116
 Telefon (03122) 87 7 96**

DOBROPIS
 99.101
 Brezplačno presenečenje za vse, kateri hočejo dobro in poceni kupiti!
 V nekaj dneh prejmete popolnoma brezplačno in neobvezno največji avstrijski dobavni katalog s skoraj 8000 ponudbami, če nam z dopisnico sporočite Vaš naslov. Nalepite ta dobropis na dopisnico in jo pošljite še danes na naslednji naslov:
 Internationales Grossversandhaus
 GRAZ **ModenMüller** Wienstr. 206